

RODINNÉ SPOLOČENSTVO

2
1985

NEKRÁČAJ V TMÁCH, PÁN JE SVETLO SVETA!

O b s a h

1. Modlitba o silu	1
2. hľadáte pokánie a veru v evanjelium	2
3. Výchova ako cesta k autentickým hodnotám	6
4. Mocina a apo toľst	9
5. Pozývame vás do divadla	11
6. Ťažký deň žiť v prítomnosti Božej	14
7. Slávime ročné sviatky	16
8. Katechéza	25
skupina P /prípravujúci/	25
skupina Š /študujúca mládež/	30
9. Osemsmerovka	33
10. Poľakovanie	33

Modlitba o silu

Pane, daj nám

- viac odvahy, keď nám už pri prebudení bremeno dňa ako balvan zatažuje srdce i ramená;
- viac dôvery, keď na nás doliehajú tiesne;
- viac pokoja, keď naše skúšky sú zo dňa na deň ťažšie;
- väčšiu odovzdanosť, keď naše prosby nie sú hneď vypočuté;
- väčšiu vieru v tvoju otcovskú dobrotu, keď sa nás zmocňuje malomyselnosť;
- pevnejšiu nádej, keď sa do našich srdiec vkráda mučivá beznádej;
- vrúcnejšiu dôveru v teba, keď sa naše problémy zdajú neriešiteľné;
- viac odovzdanosti do tvojej svätej vôle, keď sa obávame o svoj zajtrajšok;
- viac lásky k ľuďom, ktorí z rôznych príčin zatrpkli voči svetu.

Pane, daj nám

- vytrvalosť v tvojej službe, keď naše snahy a námahy končia neúspechom;
- viac sily, keď unavení neustálymi zápasmi by sme chceli kapitulovať;
- viac obetavosti, keď máme dokázať, že chceme všetko dať, aby sme mali teba;
- neochvejnú vernosť, keď nepriatelia cirkvi usilujú o jej zničenie;
- viac veľkodušnosti, keď máme svoje vlastné plány a želania podriadiť vyšším cieľom;
- viac zmyslu pre večnosť, keď pôžitky a dobrá tohto sveta nás zvädzajú k tomu, aby sme im pripisovali väčší význam, ako majú;
- viac odhodlanosti, aby sme vedeli v každom položení povedať: Pane, ako ty chceš.

Pane, daj nám

- trpezlivosť, keď sa nás zmocňuje unáhlenosť;
- viac zhovievavosti, keď nespravodlivosť a násilie nadobúdajú prevahu a keď sa zdá, že zlo víťazí nad dobrom;
- viac pokoja, keď nás premáha vnútorný nepokoj;
- viac vrúcnosti k tebe, keď sa nám zdá, že si od nás celkom vzdialený;
- viac milosti, aby sme boli vo všetkom takí, ako to od nás očakávaš ty, náš Boh a naše všetko. Amen.

ROBTE POKÁNIE A VERTE V EVANJELIUM

Nachádzame sa v predveľkonočnom pôstnom období, keď sa viac zamyšľame, hovoríme a počúvame o pôste a pokaní. "Ak nebudete robiť pokánie, všetci ... zahyniete" /Lk 13,3/. Z týchto Kristových slov vidieť, že pôst a pokánie nás môžu zachrániť. Pán Ježiš im pripisuje spasiteľnú moc, avšak nie ako formálnemu gestu, ale ako trvalému životnému postoj.

Aby sa tieto prostriedky našej záchrany, vnútornej premeny, obnovy a posvätenia nestali iba bremenom, ktorého zmysel už nechápeme, vonkajšou fasádou zbožnosti, ktorá opadáva, len čo sa končí cirkvou predpísané pôstne obdobie alebo sa začína všedný deň, musíme im dať v každej dobe, v každom prostredí a v zmenených podmienkach novú konkrétnu obsahovú náplň. Najprv sa ale zamyslime nad poňatím pôstu a pokánia v minulosti.

Pôst a pokánie v Starom zákone

Pôst v Starom zákone označoval dobu povinného alebo dobrovoľného zdržovania sa jedenia a pitia z náboženských dôvodov. Tak držal pôst Mojžiš ako prípravu na stretnutie sa s Bohom pred prijatím Desatora. "Chleba nejedol ani vody nepil..." štyridsať dní a nocí /Ex 34,28/. Podobne Daniel pred prijatím videnia "sa obrátil tvárou k Pánu Bohu, aby sa pôstom vo vrecovine a v púpoľe úpenlivo modlil". Prvá zmienka o dobrovoľnom, nepredpísanom pôste je v 2 Sam 12,16: "Dávid prosil Boha za chlapca a prísne sa postil" na znak pokánia a aby podporil prosbu za záchranu dieťaťa, ktoré mal so ženou Uriášovou. Inokedy dobrovoľné pôsty sprevádzali zármutok nad smrťou /1 Sam 31,13/.

Často sa vyhlasovali všeobecné, verejné pôsty v dobách nešťastia a pohrôm /porážka v boji, sucho, hlad, mor, napr. v 1 Kr 8,33n/. Neskôr pôsty tvorili pravidelnú súčasť liturgického roka. Pôst a pokánie boli čím ďalej tým viac časťou kultu, až sa ocitli v nebezpečenstve formalizmu, pretože sa stávali predpísanými zbožnými úkonmi.

Proroci však neprestávali klásť dôraz na pokánie ako na vnútornú premenu človeka. "Toto, hľa, je pôst, ktorý ja mám rád: Rozviazať putá neprávosti, ... prepustiť utláčaných na slobodu a polámať každé jarmo" /Iz 58,6/. Žiadali, aby forma vyjadrovala zmyslenie srdca a bola počiatkom nového vzťahu k Bohu, k jeho vôli, a teda aj nového vzťahu k bližnému. Zdá sa však, že hovorili nadarmo, zvlášť v babylonskom zajatí, kde sa rozmožoval hlavne počet pôstnych dní. Po exile, v dobe zákoníkov a farizejov, hodnota pôstu bola povýšená na hodnotu dobrého skutku, bez ohľadu na vnútorný stav človeka. Pôst sa považoval za hodnotnejší čin ako almužna alebo iná pomoc človeku. Pokladal sa jednoducho za službu Bohu /Lk 2,37/.

Takto sa vytrácal zmysel pre plné pochopenie pokánia a pôstu z doby veľkých prorokov, ako to výstižne charakterizuje prorok Joël 2,13 "Roztrhnite si srdcia, nie šaty". Pravý pôst a pravé pokánie, ktoré majú spasiteľný účinok, musia viesť k náboženským a mravným činom. Pôst a pokánie bez takejto motivácie a snahy, alebo konané s vedomím hodnoty svojho skutku, sú prázdny aktom. Názorne to potvrdzuje v Novom zákone Kristovo hodnotenie farizeja a mýtnika /Lk 18,10-14/.

modlit

Pôst a pokánie v Novom zákone

Dobrovoľný pôst aj v Novom zákone patril k obvyklým prejavom zbožnosti /napr. Ježišov pôst, Mt 4,2; Ježišovo ponaučenie o pôste, Mt 6,16n/. Ježiš dáva pôstu celkom nový zmysel. Pôst prestáva byť činom, ktorým sa človek môže chváliť, ale sa stáva znamením a symbolom návratu k Bohu. Je to pokánie, ktoré sa odohráva v intimitě, bez hluku, lebo návrat k Bohu je vec osobná, vec medzi ním a človekom. Je to niečo radostné, preto ani pôst nemá mať smútočný charakter /Mt 6,16-18/. Smútok v prítomnosti Krista - Spasiteľa je predsa niečo nezmyselné. Pre Kristových učeníkov nastane doba pôstu, keď Mesiáš dočasne odíde /Jn 16,20/. Aj oni budú prechádzať dobou očakávania konečnej spásy a ich pôst bude vyjadrením vnútornej pripravenosti na nový Kristov príchod.

Zmysel novozákonného pôstu spočíva teda v pokání, ktoré znamená nielen zmenu zmysľania, čítania a ľútosti nad hriechom, ale predovšetkým premenu celého života a prijatie nových noriem mravných a náboženských, odvrátenie sa od hriechu a obrat k láske, k Bohu skrze Krista. Všetko, čo Ježiš konal /aj jeho zázraky, Mt 11,2Cn/ a hovoril, malo za cieľ vyvolať vnútornú premenu človeka - pokánie. "Neprišiel som pozvať spravodlivých, ale hriešnikov, aby konali pokánie" /Lk 5,32/. Stručne povedané, pokánie podľa Kristových požiadaviek je

- a/ odklon od zlého, ako pasívna zložka pokánia,
- b/ viera a skutky lásky, ako aktívny aspekt pokánia.

Nakoniec ešte si pripomeňme Kristov odkaz: "A tak treba v jeho mene hlásať pokánie a odpustenie hriechov medzi všetkými národmi" /Lk 24,47/. Skutky a listy apoštolské sú svedectvom toho, ako prvotná cirkev plnila toto poslanie.

Pôst a pokánie dnešného človeka

Už sme videli, že Kristus aj v svojej добрote a veľkorysosti zdôrazňoval potrebu pokánia pre všetky generácie. "Čítajte pokánie, už prišlo kráľovstvo nebeské" /Mt 3,2/, "pokánie čítajte a verte v evanjelium" /Mk 1,15b/.

Ako máme chápať a uskutočňovať, ako veriaci rodina žijúca v neveriacom prostredí, pokánie a pôst v našej dobe - v dobe vedeckého a technického pokroku, v dobe zhoršených medziľudských vzťahov, v čase postupujúceho materializmu a úpadku mravných hodnôt? Pôst a pokánie treba chápať ako cestu k osobnej i celospoločenskej slobode a uskutočňovať ich v plnej šírke Kristovho evanjelia.

a/ Až keď sa budeme vedieť ovládať a dokážeme rozvíjať všetky svoje možnosti a energie, až vtedy sa naučíme organizovať svoju budúcnosť a premieňať každú životnú situáciu na zdroj pokoja, radosti a šťastia. Každá, i utrpenie! V teokratickom židovskom systéme sa verilo na nutné spojenie medzi hriechom a trestom, medzi milosťou a šťastím. Dnes vieme, že v kríži a utrpení, v ťažkostiach a prekážkach nemôžeme vidieť iba prejav Božieho hnevu, ale tiež Božie vyznamenanie, starostlivosť a dokonca Božiu lásku. Nemôžeme vidieť v tom ani náhodu a slepý osud, ako niektoré filozofické systémy, ale príčinný vzťah. To je kresťanský postoj k utrpeniu.

b/ Tento postoj nie je bezvýhodiskový. Máme možnosť príčinu utrpenia ovplyvniť, dokonca nakloniť si príčinu všetkých príčin svojím životom, morálkou a modlitbou. "A dosiahnete všetko, o čo budete prosiť v modlitbe s vierou" /Mt 21,22/.

Kresťanská rodina a kresťan vôbec musí vidieť vo svetových udalostiach i v osobných zážitkoch znamenia doby, Božiu výzvu a hodnotiť ich nielen politicky, ale v prvom rade nábožensky a mravne. Vojnа je výsledkom nenávisti, na ktorej sa podieľame aj my, keď si nevšíname, bagatelizujeme, alebo ignorujeme osobnosť druhého človeka /manžela alebo manželky/. Náboženská, rasová alebo národnostná diskriminácia je výsledkom egoizmu, ľahostajnosti, fanatizmu, ktoré nechýbajú ani v našej rodine: keď nie sme ochotní tolerovať názor a pravdu druhého, keď svojmu synáčkovi odpúšťame všetko /veď je ešte malý, roztomilý, on z toho vyrastie/, keď si nevšíname, že rodina v susedstve žije v materiálnom a duchovnom nedostatku, keď televízor, káva, cigarety, noviny, móda sa stali neodmysliteľnou súčasťou tzv. rodinnej idyly a neradlom kultúrnej úrovne domova. Aj sociálna krivda je znakom nášho nekresťanského zmýšľania v praxi. Chudoba je mnohokrát výsledkom našej nevedomosti a lenivosti. Od tohto a iného, i najväčšieho zla, ktorým je hriech, sa môžeme uchrániť, ak prijíme pokánie. V čiastkových úsekoch a podľa nášho plánu sme ochotní ho prijať, aby sme boli zdraví a bezpeční. Dodržiujeme diétu, hygienu, predpisy. Berieme na seba jarmo práce, štúdia, tréningu, jogu. Len z ruky Božej pokánie odmietame ako nespravodlivosť, hoci práve ono nám dáva bezpečne rásť, zdokonaľovať sa a prinášať ovocie, ako sa to od nás čaká. Práve toto má byť naším pokáním. Spočíva v odvahe stále umierať a rodiť sa z vlastného popola. Pozostáva v odvahe až po okraj naplniť túto a každú chvíľu, odovzdať poctivú prácu, lebo ona je základom budovy, ktorú staviam. Spočíva v odvahe opustiť vydobyté, prehodnotiť a prebudovať celý systém svojej viery. To neznamená všetko staré búrať a hádzať cez palubu, ani konzervovať za každú cenu, ale pretvárať tak, aby sa ľudia našej doby s nami veriacimi, aj v kresťanskej rodine, dobre cítili a nás chápali.

c/ V živote každej rodiny sa vyskytujú situácie, keď možno ísť cestou pohodlnejšou, schodnejšou, ale menej čestnou, alebo cestou priamou, namáhavou, ktorá vyžaduje obete. Môžeme sa namáhať, naše deti môžu študovať poctivo, dôkladne a svedomite, alebo to môžeme zobrať za ľahší koniec a robiť tak, ako robí väčšina: "Nerobiť a zarobiť". Niekedy nás stojí veľkú námahu mlčať, keď druhí rozprávajú, inokedy zasa rozprávať, keď druhí mlčia, a pritom zostať verní svojim zásadám. Častokrát treba plávať proti prúdu, riskovať, že budeme osamelí, vysmiati, nepochopení, inakší ako tí druhí.

V takýchto situáciách máme neobmedzené možnosti, ktoré nám ponúka sám život, aby sme naplnili Kristovu požiadavku konať pokánie. To sú Božie výzvy. Ide o to, aby sme ich prijali. Ak tu obstojíme a nájdeme dost odvahy na správne riešenie, ak sa naučíme byť skromní, potom môžeme čakať vzácnejšie dary, schopnosť robiť zázraky - meniť svet.

d/ Takto chápané a uskutočňované pokánie je oveľa zložitejšie ako okázalé a bezduché postenie sa. Svet sa mení pred našimi očami. Treba meniť aj formy pokánia tak, aby nás priviedli bližšie a účinnejšie k Tajomstvu. Budú menej spočívať na vonkajších prejavoch. Dôležitejší bude postoj. Bude záležať viac na tom, čomu hovoríme "môj postoj", "môj charakter", "moje slovo", "moja česť", ako na tom, že "to je predpis", "to je povinnosť", "je veľký pôst", "všetci tak robia". Budeme musieť brať zodpovedne svoje kresťanské povolanie - všetci: ja, moja rodina, moje deti. Kristus chce, aby sme si každý uvedomili svoje miesto a úlohu pri budovaní Božieho kráľovstva a slobodne ju prijali.

Takéto pokánie je proce určitého spaľovania, pri ktorom ponúkame nižšie hodnoty, aby sme sa stali schopní vyprodukovať hodnoty vyššie. Svätci, ako Tomáš Morus a iní, ktorí toto pochopili /nech žili v akomkoľvek povolani alebo prostredí/, podali nečakané výkony a žiarili až dodnes ako vzory, ako ohniská lásky, dobroty a spravodlivosti. Aj keď nám nie je dopriate žiť život veľkého formátu, aj keď žijeme nepoznaní a umierame len malou, obyčajnou smrťou, môžeme svoj život premeniť na niečo pekné iba za cenu spaľovania a obetovania seba. Tomu sa nemôžeme vyhnúť. Aj pre nás platí: Účasť na večnom živote, rozvinutie potenciálu vlastnej osoby je priamo úmerné ochote prekonávať zlo, prekážky, niest svoj kríž. Ľudia, ktorí toto pochopia a toto prežívajú, žijú kráľovstvo Božie už dnes, na tejto zemi, nielen potom, v nebi. Vyžarujú lásku, dobrotu, pokoj. Rozdávajú spásu, zdravie a mier. Svojou existenciou ukazujú k akej plnosti, veľkosti a moci nad životom nás Boh určil. Sú živými dôkazmi jestvovania Boha a skutočnej veľkosti človeka. Usilujme sa s nimi stretnúť a nimi sa stať.

e/ Sviatosťná forma pokánia sa od dôb apoštolských podstatne zmenila. Vtedy bolo ťažisko pokánia v krste. Krst bola konverzia. Katechumeni sa naň dlho pripravovali a potom žili v očakávaní Pána, o ktorom verili, že čoskoro príde. Keďže dejiny dali za pravdu dlhodobej koncepcii druhého príchodu Kristovho, posunulo sa čakanie z roviny posledného súdu sveta k individuálnemu súdu a stretnutiu sa s Kristom, ktorému hovoríme smrť. Preto sa ťažisko pokánia presunuje do roviny sviatosťného pokánia, ktoré priniesol Kristus.

Kresťan sa vo svete stretáva s mnohými problémami a zrejme sa nimi aj zataží, a tak sa musí s nimi aj vyrovnáť. Svytovanie svedomia a ľútosť nad vykonaným zlom nás vracia do minulosti. Stretávame sa s tým aj u ľudí neveriacich. Ale pokánie, ako nám ho podáva kresťanské učenie, nás od chybnéj minulosti obracia k realite života a do budúcnosti, čím nás chráni pred zúfalstvom. Človek nemôže a nie je schopný uniesť stále sa zväčšujúce bremeno svojich chýb a nedostatkov. Preto Kristus ustanovil sviatosť odpustenia hriechov, sviatosť zmierenia. I keď nemôžeme zmeniť minulosť, pretože ostáva súčasťou nás samých /čo sa stalo, nemôže sa odstať/, zmenou prítomnosti, zmenou seba samého, môžeme dať minulosti iný smer a význam. Tak sa sv. Augustín chválil svojimi hriechmi, aby poukázal na veľkosť Božieho milosrdenstva: "Takýto som bol a milosťou Božou som tým, čím som".

Ovocie pokánia

Dnes nás cirkev učí radostnej askéze: Všetko, čo si odriekame, je prostriedkom na získanie stonásobných hodnôt v oblasti vyššej, duchovnej. Toto je aj zmysel celého kresťanského pokánia: Aby ten strom, ktorému už priložili sekeru na koreň, zarodil očakávané ovocie. Aby sme sa dali na pochod a boli stále múdrejší, pravdivejší a lepší. A ak nám bude dopriate dostať sa na onkológiu, aby sme tam zmaturovali, aby sme si tam nemuseli pripomínať len zbabelosť, lenivosť a strach.

Pokáním prekonávame čas a svoje omyly napísané v ňom a odvolávame sa na večnosť, kde bude všetko prítomné a všetko bude iné. Tak aj naša minulosť tam dostane nový význam, oveľa krajší a lepší. práve tým, že prijme zodpovedne aj dôsledky toho, čo sme porobili.

Prosme Pána, aby sa nám v tomto pôstnom období podarilo urobiť kus cesty, na ktorej nájdeme pokoj, vnútornú istotu, a tak skutočný život a radosť.

Pane,

- nauč ma prijímať utrpenie ako prejav tvojej lásky,
- nauč ma prijímať a robiť pokánie ako bezpečnú ochranu pred hriechom,
- nauč ma žiť čestný život napriek všetkým bežným praktikám,
- nauč ma zodpovedne pristupovať k svojmu kresťanskému povolaniu,
- nauč ma uznávať racionálne dôvody manželstva,
- nauč ma prijímať citové dôvody manželstva,
- nauč ma vidieť potreby iných a pomáhať im ich uspokojovať,
- nauč ma vytvárať teplo domova,
- nauč ma rozdávať radosť a pokoj,
- nauč ma úprimne hovoriť, poctivo pracovať a čestne jednať s ľuďmi,
- nauč ma nájsť si čas na modlitbu a nauč ma vytrvalo a dobre sa modliť slovom i životom,
- nauč ma nájsť si čas pre deti,
- daj, aby som svätosťou zmierenia získal tvoje odpustenie a formoval lepší život.

Bohu vďaka!

VÝCHOVA AKO CESTA K AUTENTICKÝM HODNOTÁM

Vedeli vychovávať

Známa je spomienka sv. Augustína, ako so svojou matkou sedeli na balkóne - v diaľke zapadalo slnko, od mora vial chladný vietor - a oni sa rozprávali o Bohu. Ani nezbadali, ako vyšli prvé hviezdy, ako sa dlho do noci pokojne sýtili tou istou tmou. Augustín ani po mnohých rokoch nevie zabudnúť, ako vtedy matke žiarila tvár, s koľkým citom volila slová a kládla mu ich presvedčivo do duše, až v ňom spôsobila úplnú premenu.

Sv. Tereška si spomína zase na svojho otca, ako ju ešte malú každý podvečer zoberal za rúčku na prechádzku a tiež jej rozprával o milom Pánu Bohu a všetko, čo videli a prežili, vedel majstrovsky zapojiť do láskavého Božieho plánu.

Don Bosko mal veľmi jednoduchú matku, ale ako jeden z najväčších pedagógov minulého storočia tvrdil, že väčšinu svojich výchovných názorov a postojov sa naučil od svojej matky.

Výchova a vychovávatelia

Aj najfanatickejší "veriaci" definitívne vytriezveli z utópie, že spoločnosť zabezpečí výchovu novej, šťastnej generácie, ktorá už nebude zatažená neblahým dedičstvom minulosti a nebude poznať vykorisťovanie, sebecko, vojnu, možno ani smrť. Nie všetci máme možnosť osloviť zástupy mládeže a takto pripravovať nový, lepší svet. Ostáva nám len "vyznamenať sa v malom". Nie každý môže byť pedagógom, profesorom, vychovávateľom. /Aj títo sa sťažujú, že sú viac úradníkmi, alebo len prednášajúcimi, vyučujúcimi, nie pravými pedagógmi./ Prevažná väčšina ľudstva prežíva svoj život ako manželia a rodičia. Napriek všetkej socializácii ťažisko nášho života môže a má centrovat' do rodiny. Venovať sa rodine, je zmysluplné naplnenie času, rozvíjanie vlastnej osobnosti, odovzdávanie toho najcennejšieho, čo máme, vracanie na správnu adresu to, čo sme dostali, je to podstatný príspevok k budovaniu ozaď lepšieho sveta.

Umenie stále rásť

V ľudských vzťahoch stále platí zásada, že dať môžeš len to, čím si a čo máš. Človek, to sú neobmedzené možnosti. V rovine materiálnych a intelektuálnych hodnôt narážame na isté hranice, ale v živote duchovnom, citovom a náboženskom sa nám ponúkajú obrovské priestory, kde môžeme nájsť seba, pravdu, svetlo, šťastie a zmysel. Tu ~~nik~~ nemusí byť chudobným a trpaslíkom. Je tragédia, že v tomto smere život väčšiny ľudí, aj kresťanov, ostáva žalostným torzom. Na chvíľu sa vracajú do spomienok na mladosť a do svojej minulosti, ale keďže pobyt v tomto stratenom ráji je prísne zakázaný a niet tam východiska, voľky-nevoľky prijmú súťaž v tomto svete, kde má cenu len úspech, moc, bohatstvo, a potom sa po celý život len ženú a ženú a stále viac pocitujú svoju prázdnotu a nedostatok. Nakoniec zabudnú na všetko a stanú sa dokonale fungujúcou súčasťou tohto zmanipulovaného sveta.

Veriaci ľudia, ktorí naplňujú svoj priestor a čas autentickými hodnotami, nezradia svet, naopak, hlboko sa do neho ponoria, ale nie je pre nich prvoradý, jediný a absolútny.

V dnešnej dobe, ktorá sa nám javí ako supermarket ideí, je veľké umenie nájsť tie pravé. Človek, ak chce poznať toto tajomstvo - ako ten princ v rozprávke, ktorý musel nájsť svoju vyvolenú medzi siedmimi rovnako krásnymi kráskami - musí podstúpiť osobné riziko. Sme neoddeliteľnou súčasťou dynamického sveta, vďaka ktorému je zabezpečený vývoj ľudstva. Avšak vývoj, to nie je radikálne popretie a zavrhnutie minulosti, ako to definoval Marx, ani neustále hľadanie v relativizme súčasného sveta, kde je všetko možné, všetko pochybné, nič nie je isté. Kresťanstvo po dvetisícročnom zápase o človeka už preverilo cesty, ktoré vedú do budúcnosti, aj cesty, ktoré nevedú nikam, preverilo hodnoty autentické i hodnoty falošné. Ide o to, ako účinne aplikovať tieto krvou zaplatené skúsenosti na náš jedinečný, obmedzený, neopakovateľný a nikým nezastúpitelný osud a ako zo svojho života urobiť peknú stavbu, postavenú na solídnych základoch, ktoré musím rešpektovať a v rámci ktorých mám dosť veľký priestor pre slobodu, fantáziu, experiment a tvorbu. Naši predkovia, ktorí žili v pomeroch oveľa chudobnejších /možno to bola ich výhoda/, inšpirovaní a vedení Božím zákonom, tradovaným z generácie na generáciu v skratke Desatora a v pár jednoduchých zásadách, vedeli žiť zdravo, pokojne a radostne, múdrejšie zdolávali kritické a krízové situácie, v akých naši súčasníci troskocú. I keď sme si vedomí svojich skromných predpokladov dedičných i sociálnych, ak si nezredukujeme svoje záujmy len na oblasť materiálnu a evidovateľnú, máme možnosť aj v tomto tele, v tejto rodine a spoločnosti žiť naplno, s maximálnym nasadením a rozvojom všetkých svojich síl.

Vzťah k svetu

Vzťah k svetu je aj vzťah k Bohu: Boh tak miloval svet... Vzťah k svetu bol u našich predkov samozrejme pozitívny. Svet brali ako svoju úlohu, ako cestu, ktorou mali prejsť a niekam prísť, ako kríž, ktorý mali niesť a ktorý má fantastické východisko.

Pre našich súčasníkov aj pre nás sa stal svet veľkým problémom. Prijatť - odmietnuť, budovať - sabotovať, uveriť - odsúdiť? Nemôžeme nevidieť, ako práve na svete troskocú jeho najfanatickejší ctitelia. Až sa budeme dostatočne milovať, a nie klamať, až sa v Duchu naučíme rozlišovať pravé hodnoty od nepravých,

budeme slobodní a vďační, lebo: "Všetko je vaše, vy ste Kristovi a Kristus Boží". Naučíme sa pokojne asimilovať, chrániť a rozmnožovať všetky hodnoty, ktoré udržuju náš život a obhacuju život ľudí, ktorí sa nás dotýkajú.

Milovať svojho blížneho

Svet nie je invalidovňa. Chudobné girôtky na Vianoce nespievali pod oknami, žobráci nenatáčajú dľaň. Sociálne problémy riešia aj iní a bez nás. Zredukovať kresťanstvo na samaritánsku službu znamená okypťiť ho. Aby sme boli verní, musíme sa deliť s tou troškou, čo máme. Pri troche múdrosti to môže byť poklad, ktorý zachraňuje ako tá soľ v rozprávčkovej krajine alebo ako pár rybičiek a chlebíkov onoho neznámeho mladíka na púšti. Ježiš povedal: Vy im dajte jesť. Musíme mať pojem vlastného JA. Poznať a rozvíjať svoje možnosti! Naplniť priestor a čas! Čo znamená "milovať Boha nadovšetko"? - Veriť, že Boh na tvorí na svoj obraz. Pochopiť jeho predstavu, plán, projekt a stať sa jeho spolupracovníkom. Mať kultúru vlastného života, ku ktorej patrí hĺbka poznania a lásky. Niešť svetlo, o ktoré máme tú česť denne namáhavo zápasiť, ale vždy sa to opláti. Náročnosť voči vlastnému životu môže byť aj mierou náročnosti voči iným ľuďom. Iného môžeme milovať tak, že ho posúvam dopredu. Aj na neho sa pozerám ako na Božie dielo. V každom človeku sa skrýva archanjel ako socha v mramorovom bloku. Smiem k nemu pristupovať len s citom a postupne mu odhaľovať to, čo už má.

Obraz cirkvi

Cirkev už po dve tisícročia zápasí o človeka tak, že kým sa v teórii usiluje o teologickú odpoveď, v praxi žije z haliera chudobnej vdovy. Široké vrstvy veriacich prežívajú a vyznávajú to, čo nám uchovali a odovzdali jednoduché matky, ktoré presne vedia, čo patrí cisárovi a čo Bohu. Synonymum tejto skutočnosti je, že sa cirkev predstavuje ako matka, milujúca bez výhrad a odpúšťajúca bez hraníc a chrániaca život v každej situácii.

Vystačíme s týmto modelom pre budúcnosť? Ak sáčítine povolení preberať na seba zodpovednosť za veľké dedičstvo tejto trpiacej a umierajúcej štruktúry, musíme si uvedomiť, že cirkev je aj cestou. Cestou človeka k záchrane a k Bohu. Ty si tá cesta, po ktorej prichádza ten druhý, tvoje dieťa, partner, priateľ k Bohu. Ty si nenahraditeľná cesta. Tvoj príklad, názor, smer, kurz, kultúra sa dedične prenášajú skôr, než na to myslíš, až potom náš možnosť vedome z toho urobiť hrdý a bohatý prínos a vklad pre spoločnosť. Tu je aj model na hodnotenie meniaceho sa postoja dieťaťa k nám. Prestáva byť doživotne infantilný, poslušný, sladký a ustráchaný závislý, ale učí sa uplatňovať svoje právo na dedičstvo ako ten mladší syn v podobenstve. Rodičovská autorita nie je vlastnícka, despotická, nevychádza zo strachu či sebecka, ale je plná dôvery, úcty, obdivu, viery a nádeje. Ak chceš byť cirkvou aspoň v malom, musíš veriť svojim deťom.

Umenie vychovávať

Každé umenie, ak má priniesť človeku hrdosť a ľudom radosť, je namáhavý proces a dlhoročný zápas. Človek nežijelen z chleba, ale aj z radosti, že sa čosi naučil, postavil dom, získal titul, pripravil hostinu, oslovil ľudí. Je možná aj celoživotná radosť, ak si svoj život vybudujeme a udržuujeme tak, aby sme si ho vedeli obhájiť pred prísnu kritiku ľudí, potom si ho obhajujeme aj pred Bohom.

Kristus zjednodušil výchovný systém do jediného prikázania: "Milovať budeš svojho bližného ako seba samého". Nie je umenie niekomu diktovať, nasilu demonštrovať svoju moc, vnucovať svoju pravdu, ale je umenie prebudiť úprimný záujem a porozumenie o projekt, s ktorým sa trápim a na ktorom mi záleží. Láska znamená poznať tajomstvo v inom, vidieť a rešpektovať to, čo nesie, uctiť si to a rozvíjať to. "Vám je dané poznať tajomstvá toho kráľovstva". Na veľkú škodu často do toho kráľovstva vstupujeme násilne, ako majitelia, vlastníci, kým to je pôda, kde môžeš vstúpiť len vyzutý, to miesto je sväté, tu sa stretáš aj s Bohom.

Podobne ako v umení odlišujeme gýč, reprodukciu, imitáciu, fušerinu, diletantizmus od pravého umenia, pred ktorým sa skláname a obdivujeme ho aj cez stáročia, tak sa v živote skláname pred človekom, ktorému sa podarilo naplniť svoj život autentickými hodnotami. Podobne ako v živote má pravé a veľké umenie funkciu očistnú, uzdravujúcu, oslobodzujúcu, tak aj vybudovaný človek nesie a šíri svetlo, ktoré ani on sám nemôže ukryť.

Jediný obraz

Je zaujímavé pozorovať obrazy, ktoré zdobia naše životné prostredie. Vo väčšine sú to návraty k prírode, niekde dokonca vo zväčšených a kolorovaných fotografiách návraty k sebe. Izbičky mladých sú polepené obrazmi športovcov, speváčok a hercov. Na veľké umenie nemáme, v džungli moderného umenia sa nevyznáme. Do nového bytu sa staré obrazy nehodia, moderné kresťanské umenie, ak dáke jestvuje, je aj tak pre nás ťažko dosiahnuteľné. Autor knihy O nasledovaní Krista odporúča ozdobovať nie steny domu, ale svoje srdce. V tejto súťaži o naše srdce a v mnohých prípadoch aj o náš byt, je obraz Krista stále zaujímavý, fascinujúci, príťažlivý, stále má čo povedať.

Až sa stane Kristus naším vzorom, modelom, učiteľom, až pretvorí náš život na život bohatý a plný svetla, potom sa nájdú umelci, ktorí jeho obrazmi zaplavia svet.

RODINA A APOŠTOLÁT

Časť prvá: muž-manžel, otec

Nemyslite si, že som prišiel pokoj priniesť na zem. Neprišiel som priniesť pokoj, ale meč. Prišiel som postaviť človeka proti svojmu otcovi, dcéru proti matke, nevestu proti svokre. A vlastní domáci budú človeku nepriateľom. Kto viac miluje otca alebo matku ako mňa, nie je ma hodný. A kto viac miluje syna alebo dcéru ako mňa, nie je ma hodný /Mt 10,34-37/.

Keď počujeme tieto Kristove slová, môže sa nám zdať, že sú v protiklade s jeho slovami o pokoji. Pán Ježiš nás vyzýva do boja za jeho kráľovstvo na zemi, vyzýva nás byť soľou zeme.

Zvykli sme si hľadiť na apoštolát ako na čosi, čo je vlastné človeku mimomanželskému - teda kňazovi alebo rehoľníkovi, slobodnému mužovi či žene. Zľahčujeme si a presúvame zodpovednosť na iných, mnohí sa ohánajú poslušnosťou a duchovným vedením. Vyhovárame sa na čas, na rodinu...

Možno hovoriť o apoštoláte prianom a nepriamom. Ten druhý je svedectvom života. Kresťanské rodiny zachovávajú vernosť, prijímajú i viac detí, nesú isté duchovné poslanstvo na rozdiel od konzumného a materiálneho spôsobu života inde. Priary apoštolát je aktívne zapájanie sa členov rodiny do cirkevného spoločenstva, i mimo neho, a tu sa hranice nekladú. Každý, kto chce, má možnosť. Všimnime si, že Pán Ježiš nehovorí: kňaz, mníška, ale: otec, matka, syn, dcéra, členovia rodiny.

Prichádza doba, že kresťanstvo a apoštolát už nechápeme iba ako chodenie do kostola a dodržiavanie slova, čo "povedali" pán farár, alebo čo mi povedal duchovný vodca. Je smutnou skutočnosťou, že toto mnohokrát deformovalo kresťanský život v našich rodinách. Otec má byť kňazom v rodine - hovorí Kirkegaard. Zdá sa však, že mnohí naši otcovia svoje "kňazstvo" falošne pochopili a stavajú na tradičnom modeli patriarchátu. Vyžadujú poslušnosť, veď oni sú zodpovední, sú hlavou ženy, ktorá má byť poďdaná vo všetkom. Je to zjednodušenie Pavla, a nie partnerstvo, rovnosť a bratstvo preniknuté duchom Kristovým.

Tu je skutočný prípad, ktorý nám môže poslúžiť na zamyslenie: "Otec je veľmi nábožný. Ako to bolo za jeho detstva, tak stále až dodnes núti svoje už dospelé deti a manželku na spoločnú večernú modlitbu. Číta im dlhé modlitby a meditácie. Všetkým to už akosi prestalo chutiť. Okúňajú sa, schovávajú, ale aj tak ich to neminie. Horko-ťažko ich zjednotí, pripomenie im veľkú milosť, že môžu byť takto spolu, pripomenie im nekonečnú lásku nebeského Otca, našu nevďačnosť, ako si nevážíme ten dar, prečíta meditáciu a narez zistí, že sviečka na stole nie je zapálená. Odbehne po zápalky, nenájde ich na mieste, po chvíľke hľadania sa vráti s poznámkou do toho posvätného ticha: "Ktorá krava mi tie zápalky schovala?" Prítomné sú matka a dcéra..."

Apoštolát v rodine i mimo nej a k tomu potrebná askéza nemajú byť únikom z prostredia, ktoré mi Boh zveril, ale prostriedkom na jeho pozdvihnutie a posvätenie.

Indický mysliteľ a básnik hovorí:

O polnoci človek, čo chcel byť askétom, vyhlásil: "Je čas, aby som opustil svoj dom a išiel hľadať Boha. Ach, kto ma tu tak dlho držal v klame?"

Boh zašepkal: "Ja," ale človek mal uši zapchaté.

Jeho žena ležala so spiacim dieťaťom pri prsiach a pokojne drialala na kraji postele. Muž sa spýtal: "Akí ľudia ma to tak dlho balamútili?"

Hlas opäť riekol: "Aj oni sú Boh," ale muž nepočul.

Dieťa zaplakalo zo sna, túliac sa k matke.

Boh rozkázal: "Stoj, blázon, neopúšťaj svoj dom", ale on stále nepočul.

Boh si vzdychol a ťažkal si: "Prečo sa môj služobník vydáva hľadať ma, opúšťajúc ma?"

Askétom je každý otec rodiny už i preto, že si nemôže dopriať toľko času na svoje záľuby a na oddych, akoby si sám prial.

Príjmime Krista ako najvyššiu hodnotu do svojho srdca. A to srdce bude potom ochotné rozdať sa vo všetkoobjímajúcej, všetko prekonávajúcej a seba pretvárajúcej láske. V rodine i mimo nej.

POZÝVAME VÁS DO DIVADLA

Radi by sme vás zaviedli do divadla - a to rovno na našu najreprezentatívnejšiu scénu: do Slovenského národného divadla. Vybrali sme pre vás tri predstavenia, na ktoré vás chceme pozvať: Ostrovského Výnosné miesto, Kovačevičovo Zberné stredisko a Hubačovu Starú dobrú kapelu.

Autora Výnosného miesta - Alexandra Nikolajeviča Ostrovského - môžeme smelo považovať za jasnú hviezdu v súhvezdí geniálnych ruských realistov, ktorí v 19. storočí ovplyvnili nielen ruskú literatúru, ale i celé svetové umenie. Kým Tolstoj, Dostojevskij, Turgenev, Gončarov... analyzovali a kritizovali spoločenské a mravné pomery svojej doby v prozaických dielach, Ostrovskij tak robil v dramatických prácach. Jeho 47 pôvodných divadelných hier znamenalo úplný prelom vo vtedajšej dramatickej spisbe, bolo začiatkom veľkej tradície ruského realistického divadla.

Niektoré Ostrovského hry sú dnes už priveľmi patriarchálne a starosvetské, no je ešte stále dost diel, ktoré sú dodnes živé a svieže, pretože sa v nich riešia problémy, čo nás, žiaľ, i v súčasnosti pália a bolia. A takýmto "živým" dielom je aj Výnosné miesto. Ostrovskij v ňom predstiera i dnes neobyčajne aktuálnu problematiku nedodržiavania siedmeho Božieho prikázania.

Pre Ostrovského neznamená "Nepokradneš!" len prisvojenie si peňazí z cudzej peňaženky, ale kradnutie v akejkoľvek - i v tej najzastretejšej podobe, keď si "zlodeji" na vlastné obohacovanie ani len nepomyslia: Úplatkár Višnevskij je užho zlodejom rovnako ako jeho vyšší úradník Jusov, ktorý si vyberá nevzdelaných, obmedzených a bezcharakterných podriadených, aby mohol nad nimi ľahšie a pohodlnejšie vládnuť - a aby mu boli z vďačnosti celkom zaviazaní. Zlodejstvom je podľa Ostrovského aj odsúvanie múdrych, talentovaných a čestných ľudí na perifériu spoločenského diania, nevyužívanie ich schopností prospešných spoločnosti. Za zlodejov označil aj všetkých tých, čo priamo či nepriamo podporujú rodinkárstvo, protekcionárstvo, bujnenie byrokracie, priemernosti a zaostalosti. Zlodejkou je i matka, ktorá zle vychováva svoje dcéry, vedie ich k márnivosti a parádivosti, k nedostatočnej vzdelanosti a citovej plytkosti. A zlodejkou je aj Višnevského žena, ktorej síce nezáleží na tom, či bude mať pod Moskvou jednu alebo tri vily, ale ktorá sa mlčky a unudene pozerá na manželove špinavé finančné transakcie, robené "z lásky" k nej. To, že sa od muža dištancuje, ju vôbec neospravedľňuje.

Ostrovskij použil na kritiku týchto neduhov dokonalú formu - vynikajúcu kresbu prostredia, zaujímavý, napínavý dej, efektívnu zápletku. Táto vonkajšia stránka jeho diela natoľko oslnila v minulom storočí väčšinu kritikov a režisérov, že si ani nevšimli, ako nad efektnosťou prevažuje jemná kresba charakterov, mnohvrstevnosť myšlienok i skrytý, neobyčajne krásny lyrizmus. Preto potom vyzneli predstavenia Výnosného miesta väčšinou zjednodušene a naturalisticky, neboli dotiahnuté do tých dôsledkov a polôh, v ktorých ich chcel autor mať.

Ani réžia súčasnej slovenskej inscenácie sa nevyhla týmto chybám. Réžisér Ľ. Vajdička posúva dej i postavy Výnosného miesta do grotesknej polohy, miesto realistických postáv z mäsa a kostí vytvoril zjednodušené karikatúry. Podčiarkuje to maskovaním a kostýmovaním hercov a posilňuje to aj dikciou reči a gestom. O Vajdičkových postavách vieme to hlavné hneď, ako sa ukážu

na javisku. Takto sa potlačili najsilnejšie stránky Ostrovského drámy - jeho dôsledný realizmus a jeho jemné, ale výstižná povä-
hokresba. Divák dostáva nahryznuté a v niektorých prípadoch i
požuté ovocie, takže sa nemusí už viac snažiť, nemusí si die-
lo sám dotvárať.

Avšak ani takéto režijné poňatie Výnosného miesta neobráza-
lo zakryť Ostrovského veľké dramatické majstrovstvo: brilant-
nosť jeho jazyka, prenikavosť a hĺbku jeho myšlienok. Predstave-
nie ešte stále poskytuje dostatok podnetov na zamyslenie sa nad
"Nepokradneš!" v našej spoločnosti, i nad naším vlastným, osob-
ným dodržiavaním siedmeho prikázania.

A predstavenie poskytuje i viacero cenných umeleckých zá-
žitkov zo scénografickej a hereckej zložky: Na vynachádzavej
a funkčnej scéne sa veľmi pekne vynímali pozoruhodné výkony na-
šich popredných hercov - predovšetkým vynikajúci výkon Františka
Zvaríka v úlohe generála Višnevského i herecké kreácie Ctibora
Filčíka a sestier Vášáryových.

Preto i napriek spomenutým vážnym výhradám odporúčame
všetkým návštevu tejto inscenácie vo Hviezdoslavovom divadle.

Kým sa Ostrovskij zaoberá 7. prikázaním, mladý juhoslovan-
ský dramatik Dušan Kovačević /1948/ si vzal na mušku vo svojom
Zbernom stredisku 5. prikázanie. A rovnako ako Ostrovskij, ani
on nezužuje hranice pôsobnosti tohto prikázania, naopak, roz-
širuje ich do najväčšej možnej miery. Pre Kovačeviča nie je teda
vrahom iba ten, kto úmyselne vyhasí život svojmu blížnemu, ale
každý, kto upiera druhému právo na taký život, aký chce on sám
viest, vrahom je i ten, kto berie iným právo na osobné šťastie,
právo na sebarealizáciu i právo na vlastný malý osobný majetok,
A zabíja i ten, kto dohnal druhého k samovražde; vrahmi sú
všetci ľahostajní k výsledkom práce druhých, i tí, čo priviera-
jú oči pred nešťastím, ktoré postihlo ich brata, známeho alebo
len okoloidúceho. A tak vražednou zbraňou nemusí byť len revol-
ver, ale i sebeckosť, hrabivosť, nevšímavosť, hrubosť, úzkoprsosť,
hlúposť, naivita, malá informovanosť, nezaujem, byrokracia, ne-
pružnosť, líknavosť, organizačná neschopnosť, neplnenie si
základných služobných povinností, neochota dohodnúť sa. Olovenou
gulčkou môže byť i nestaranie sa o vlastné zdravie, alkoholizmus,
umáranie sa kvôli maličkostiam a zbytočnosťiam.

Všimnime si, ako možno jedno prikázanie transformovať do
druhého... Nedodržanie ktoréhokoľvek prikázania je zároveň i
prehrešením sa voči "Nezabiješ!", pretože vždy ohrozuje telo
alebo dušu blížneho alebo seba samého.

Na demonštrovanie tejto zložitej filozofie nemohla stačiť
Kovačevićovi tradičná, realistická forma, preto musel siahnuť
aj po nerealistických, fantastických prvkoch.

Autor využil najnovšie poznatky o klinickej smrti a na
tomto podklade /na úmrtí profesora Pavloviča/ ukázal, čo všetko
sa môže v súvislosti so smrťou odohrať na tomto i na "onom"
svete. Druhý svet, alebo-lepšie povedané- jeho predsien, pred-
peklie či prednebie, nazýva Kovačević veľmi výstižne zberným
strediskom. Tu čakajú nebožtíci na svoj ďalší neznámy osud, tu
pokračujú vo svojej činnosti, ktorú vykonávali na zemi.

Vynaliezavá forma umožnila Kovačevićovi vypovedať celú a
neskreslenú pravdu o súčasnom človeku - pretože len mŕtvi môžu
objektívne a nezaufate posúdiť a zhodnotiť svoj minulý život;

len nrtvi sa zbavili pretvácky a všetkých konvencií; len oní sa neboja povedať tvrdé, nepríjemné i zahŕnbujúce slová o svojom bývalom a našom súčasnom človečenstve. Vďaka svojim "nrtvym" sa môže Kovačević smiať nášmu pozemskému pechoreniu sa: veď prečo sa tu na zemi všetci zožierame, hádame, bijeme a presviedčame sa navzájom o svojich polopravdách a nepravdách, keď "na druhom svete" bude mať význam len to dobré, čo sme urobili pre iných.

Je paradoxné, že scény "zo zberného strediska" vyznievajú oveľa realistickejšie a objektívnejšie než scény "z nášho sveta". A aj režijná práca Pavla Haspra je v týchto pasážach precíznejšia a presvedčivejšia. Haspra lepšie viedol postavy "nebožníkov" než postavy "živých". A to sa odrazilo, prirodzene, i na hereckých výkonoch: Najpôsobivejšie vyznela postava revolucionára Tešlicu /ktorú stvárnil Š. Kvietik/, jeho syna Janka /Leopold Haverl/ a profesora Pavloviča /Elo Romančík/. "Živých" zasa najlepšie predstavoval Július Pántik /ako holič Simuen Savski/.

Kto sa teda nebojí vypočuť si smutnú pravdu o nás živých, nech sa ide pozrieť na Zberné stredisko. Hrajú ho na Malej scéne SND.

Na Malej scéne dávajú i Starú dobrú kapelu od Jiřího Hubača. Možno sa ešte pamätáte na jej výbornú televíznu verziu Nezrelé maliny, v ktorej naposledy zažiarilo herecké majstrovstvo Miloša Nedbala.

Jiří Hubač podal zo všetkých troch spomínaných autorov najkomplexnejší, najúplnejší obraz súčasného človeka. Jeho človek neustále hľadá svoju ľudskú tvár - aj pod nánosmi blata a špiny, prehráva i víťazí, stojí, padá, ale nakoniec sa predsa len opäť dvíha zo zeme. Podľa všetkého je hlavným Hubačovým zámerom v Starej dobrej kapele /a nielen v nej, ale aj v ostatných Hubačových dielach/ objavovanie dobra v zákutiach ľudskej duše, jeho vyťahovanie na svetlo božie, ometanie pavučín z tohto zabudnutého pokladu, odstraňovanie hrubej škupiny chýb a nedostatkov z ľudského vnútra. Jiří Hubač patrí k tomu nepatrnému počtu autorov, ktorí nám vlievajú nádej a optimizmus, ktorí nás nútia veriť človeku.

Na skupine sedemdesiatročných starcov, ktorí prišli osláviť 50-te výročie maturity, ukazuje Hubač zložitost a spleť ľudského života, jeho nečakané zvraty i čakané zákonitosti. Na spomienkach starčekov poukázal autor na cenu mladosti - nie však pre jej sviežost a bezstarostnosť, ale pre krásu a čistotu jej ideálov, pre nekompromisnosť a odvahu za tieto ideály bojovať.

Hubač odpatetizúva svojho literárneho hrdinu, robí jeho hrdinstvo dosažiteľným v každom prostredí - i medzi starými, bezmocnými a spoločnosťou už odpísanými. Hrdinstvo človeka hľadá a objavuje v tých najprostejších ľudských prejavoch: v odvahe odpustiť staré krivdy, v prijatí svojho životného údely, vo vzájomnom porozumení, v hlásení sa k starým ideálom a v ich opätovnom obhajovaní.

V Starej dobrej kapele sa učíme i to, ako jemne a citlivo treba narábať s krehkou ľudskou psychikou, ako sa máme sústrediť na jej vnútorné prejavy a nevšimáť si vonkajšiu formu.

Všetky tieto vlastnosti radia Hubačovo dielo k tomu najlepšiemu, čo vzniklo v súčasnosti v českej literatúre a je preto chvályhodné, že Starú dobrú kapelu zaradilo SND do svojho dramatického plánu.

Do divadla sa nám však oplatí ísť nielen kvôli literárnemu majstrovstvu autora hry, ale aj kvôli vysokej umeleckej úrovni realizácie. Málokeď sa totiž stáva, aby v jednom predstavení hrála naraz taká silná garnitúra našich najvýznamnejších hercov ako práve v Starej dobrej kapele. Kto má rád hercké majstrovstvo Gustáva Valacha, Ladislava Chudíka, Júliusa Pántika, Karola Machatu, Ivana Rajniaka, Evy Krížikovej a Viery Strniskovej, nech si nenechá újsť príležitosť uvidieť ich herecký koncert. Kto teda chce vidieť kvalitné divadelné predstavenie, nech sa vyberie do Malej scény na Starú dobrú kapelu.

KAŽDÝ DEŇ ŽIŤ V PRÍTOMNOSTI BOŽEJ

Uskutočňovanie Božích zámerov s nami predstavuje plnenie našich denných povinností v rodine, škole, zamestnaní. Každý z ľudských úkonov a skutkov má hodnotu v očiach Božích do tej miery, akou je v ňom obsiahnutý dobrý úmysel či láska k človeku. Uvedomovanie si prítomnosti Božej pri našich každodenných prácach umocňuje ich duchovnú hodnotu, pomáha nám vykonávať ich radostnejšie, prináša vnútorný pokoj a dáva našim snáhám zmysel. Prežívanie dňa s vedomím všadeprítomnosti Boha, bedliaceho nad nami a žehnajúceho našim prácam, by sa malo stať pre nás; kresťanov; trvalým návykom. Na to, aby sme si takýto návyk vytvárali a trvale obnovovali, môžu slúžiť drobné úkony lásky, vzdychy, prosby. Dobrou pomôckou môžu byť myšlienky z Písma, čítané pri bohoslužbách v nedeľu a vo sviatky. Opakovanie si myšlienky po celý nastávajúci týždeň nám pomôže udržať sa v rytme cirkevného roka a uchovať v mysli výroky Božie. Modlitbou z nedeľnej omše, opakovanou v priebehu týždňa a dňa, sa prehĺbi náš osobný vzťah k Bohu a udrží kontakt s liturgiou roka. Využime to.

Týždeň po druhej pôstnej nedeľi

/3. - 9. marca/

M y š l i e n k a z druhého čítania nedele /List svätého apoštola Pavla Rimanom 8,31b/:

Ak Boh za nás, kto proti nám?

M o d l i t b a dňa z nedele:

Nebeský Otče, ty si nám prikázal počúvať tvojho milovaného Syna; živ našu vieru svojím slovom a očisťuj náš duchovný zrak, aby sme sa mohli vo večnosti tešiť z pohľadu na tvoju velebu.

Týždeň po tretej pôstnej nedeľi

/10. - 16. marca/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Ján 2,23/:

Mnohí uverili v jeho meno, lebo videli znamenia, ktoré robil.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Bože, prameň nekonečného milosrdenstva a nesmiernej dobroty, ty nás učíš, že pôst, modlitba a skutky kresťanskej lásky sú liekom proti hriechu; láskavo príjmi vyznanie našej slabosti a keď klesáme pod ťarchou previnení, pozdvihni nás svojou milosrdnou rukou.

Týždeň po štvrtej pôstnej nedeľi

/17. - 23. marca/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Ján 3,16/:

Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nik, kto v neho uverí, nezahynul, ale mal život večný.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Večný Otče, prostredníctvom svojho Syna obdivuhodne zmieruješ so sebou ľudské pokolenie; prosíme ťa, pomáhaj kresťanskému ľudu, aby kráčal v ústrety veľkonočným sviatkom s vrúcnou nábožnosťou a so živou vierou.

Tento týždeň je sv. Jozefa, ženícha Panny Márie,
zasvätený sviatok!
/19. marca/

M y š l i e n k a z evanjelia /Matúš 1,24a/:
Jozef urobil, ako mu prikázal anjel Pána.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci Bože, ty si svojho Syna a jeho panenskú matku zveril vernej ochrane svätého Jozefa; daj, prosíme, aby tvoja cirkev, pod ochranou Pánovho pestúna, ustavične pracovala na spásu všetkých ľudí.

Týždeň po piatej pôstnej nedeli
/24. - 30. marca/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Ján 12,25/:
Kto miluje svoj život, stratí ho; kto však nenávidí svoj život na tomto svete, zachráni si ho pre večnosť.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Prosíme ťa, Pane a Bože náš, pomôž nám nadšene žiť v tej láske, ktorou tvoj Syn Ježiš Kristus ľudstvo miloval a na kríži sa za ň obetoval.

Tento týždeň je Zvestovanie Pána
/25. marca/

M y š l i e n k a z evanjelia /Lukáš 1,31/:
Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš.

M o d l i t b a dňa:

Bože Otče, ty si chcel, aby tvoj večný Syn prijal ľudskú prirodzenosť v lone Panny Márie; prosíme ťa, daj, aby všetci, ktorí ho vyznávajú ako pravého Boha a pravého človeka, mali účasť na jeho božskej prirodzenosti.

Veľký týždeň

Kvetná nedeľa
/31. marca/

M y š l i e n k a z evanjelia /Marek 14,1/:
Hľadali spôsob, ako sa podvodom zročniť Ježiša a zabiť ho.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci a večný Bože, ty si dal ľudstvu vzor poníženosti v Ježišovi Kristovi, našom Spasiteľovi, keď sa z tvojej vôle stal človekom a zomrel na kríži; láskavo nám pomáhaj, aby sme nasledovali jeho príklad v utrpení, a tak mali účasť na jeho zmŕtvychvstaní.

Pondelok Veľkého týždňa
/1. apríla/

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci Bože, pretože sme slabí a často klesáme, prosíme ťa, nech nás posilňuje umučenie tvojho milovaného Syna, ktorý je Boh a s tebou žije a kráľuje v jednote s Duchom svätým po všetky veky vekov.

Utorok Veľkého týždňa
/2. apríla/

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci a večný Bože, pomôž nám nábožne sláviť tajomstvo Pánovho utrpenia a smrti, aby sme dosiahli odpustenie hriechov.

Streda Veľkého týždňa
/3. apríla/

M o d l i t b a dňa:

Svätý Bože, ty si poslal svojho Syna, aby za nás zomrel na kríži a vyslobodil nás z moci odvekého nepriateľa; prosíme ťa, daj nám účasť aj na jeho slávnom vzkriesení.

Zelený štvrtok
/4. apríla/

M y š l i e n k a z evanjelia /Ján 13,15/:

Dal som vám príklad, aby ste aj vy robili, čo som ja urobil vám.

M o d l i t b a dňa:

Nebeský Otče, zišli sme sa osláviť pamiatku Poslednej večere, pri ktorej tvoj milovaný Syn, prv než seba samého vydal na smrť, zveril svojej cirkvi novú a večnú obetu ako hostinu svojej lásky; prosíme ťa, daj, aby sme z tejto veľkej sviatosti čerpali dokonalú lásku a plnosť života.

Veľký piatok
/5. apríla/

M y š l i e n k a z prvého čítania /Izaiáš 53,5/:

Bol strýznený pre naše zločiny.

M o d l i t b a dňa:

Dobrotivý Otče, rozpomeň sa na veľké skutky svojho milosrdenstva a ustavične ochraňuj a posväcuj svoj ľud, za ktorý tvoj Syn Ježiš Kristus vylial svoju krv, a tak započal veľkonočné tajomstvo.

Biela sobota - veľkonočná vigília
/6. apríla/

M y š l i e n k a z čítania: list svätého apoštola Pavla Rimanom 6,6/:

...vieme, že starý človek v nás bol spolu s ním /Kristom/ ukrižovaný, aby bola zničená hriešna prirodzenosť, aby sme viac neotročili hriechu.

M o d l i t b a v i g í l i e :

Nekonečný Bože, Ty ožiaruješ túto presvätú noc jasom a velebou Kristovho zmŕtvychvstania; oživuj vo svojej cirkvi ducha Božieho synovstva a pomáhaj nám obnoviť sana tele i na duši, aby sme ti vždy verne slúžili. Skrze Krista, nášho Pána.

Poznámka: Dňa 6. apríla je tomu 1100 rokov, čo zomrel prvý slovenský arcibiskup sv. Metod. Pretože pripadá na tento deň Biela sobota, oslávia biskupi, knazi, bohoslovci a rehoľníčky tento deň púťou na Velehrad v stredu 10. apríla. Púť všetkého Božieho ľudu buď v nedeľu po 5. júli, teda 7. 7. 1985 tiež na Velehrade.

Veľkonočná nedela

/7. apríla/

M y š l i e n k a z druhého čítania /Prvý list svätého apoštola Pavla Korintanom 5,7/:

Vyhodte starý kvas a buďte novým cestom.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci a večný Bože, ty si nám dnešného dňa Kristovým víťazstvom nad smrťou otvoril bránu do večnosti, preto s radosťou slávime jeho zmŕtvychvstanie a prosíme ťa, obnov nás Duchom Svätým, aby sme povstali k novému životu.

Veľkonočný pondelok

/8. apríla/

M y š l i e n k a z prvého čítania /Skutky apoštolov 2,32/:
Boh vzkriesil Ježiša a my sme toho svedkami.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci Bože, ty zveľaďuješ svoju cirkev stále novým potomstvom; pomáhaj všetkým kresťanom, aby dôsledne plnili záväzky krstu, ktorý s vierou prijali.

V týždni po Veľkonočnej nedeli

/9. - 13. apríla/

M y š l i e n k a z čítania a **m o d l i t b a** dňa z Veľkonočnej nedele.

Týždeň po druhej veľkonočnej nedeli

/14. - 20. apríla/

M y š l i e n k a z druhého čítania nedele /Prvý list svätého apoštola Jána 5,4/:

Každý, kto sa z Boha narodil, víťazí nad svetom.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Nekonečne milosrdný Bože, každoročnou slávnosťou Veľkej noci oživuješ vieru svojho ľudu; prosíme ťa, zveľaďuj v nás svoju milosť, aby sme vždy hlbšie chápali nesmiernu hodnotu krstu, ktorým sme boli očistení, nevýslovnú lásku Ducha, ktorým sme boli znovuzrození a nekonečnú cenu krvi, ktorou sme boli vykúpení.

Týždeň po tretej veľkonočnej nedeli

/21. - 27. apríla/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Lukáš 24,45/:

Otvoril im myseľ, aby pochopili Písmo.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Všemohúci a večný Bože, nech sa tvoj ľud, duchovne obnovený, stále raduje a nech s pevnou nádejou očakáva túžený deň svojho vzkriesenia, ako sa teraz teší z prijatia do Božej rodiny.

Týždeň po štvrtej veľkonočnej nedeli

/28. apríla - 4. mája/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Ján 10,11/:

Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier dá život za ovce.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Všemohúci a večný Bože, veď nás stále po ceste spásy; aby sme aj my, tvoje pokorné ovčičky, došli do nebeskej vlasti, kam nás predišiel náš vznešený Pastier Ježiš Kristus.

Týždeň po piatej veľkonočnej nedeli

/5. - 11. mája/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Ján 15,5b/:
Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Láskavý Otče, ty si nás skrze svojho Syna vykúpil a prijal za svoje milované deti; s otcovskou láskou sprevádzaj všetkých, čo veria v Krista, aby dosiahli pravú slobodu a večný život.

Týždeň po šiestej veľkonočnej nedeli

/12. - 18. mája/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Ján 15,14/:

Ste mojimi priateľmi, ak robíte, čo vám prikazujem.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Všemohúci Bože, dopraj nám prežívať s úprimnou horlivosťou tieto radostné dni na oslavu Vzkrieseného Spasiteľa, aby sa jeho zmŕtvychvstanie, ktoré opätovne slávime, ustavične prejavovalo v našich skutkoch.

Tento týždeň je Nanebovstúpenie Pána

Zasvätený sviatok!

/16. mája/

M y š l i e n k a z prvého čítania /Skutky apoštolov

1,9/:

Pred ich očami vystúpil do neba.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci Bože, naplň nás svätou radosťou a vďačnosťou, lebo nanebovstúpenie tvojho Syna je aj naším víťazstvom; pevne dúfame, že aj my, ako údy jeho tela, vojdeme do večnej slávy, kam nás predišiel on, naša Hlava.

SLÁVIME RODINNÉ SVIATKY

Rodinné slávnosti, ktoré sú príležitosťou na utužovanie rodinných, príbuzenských a priateľských zväzkov, môžeme využiť aj na utužovanie ducha a života viery v rodine a v okruhu príbuzných. Ako pomôcku na tento cieľ prinášame opäť životopisy svätých, mená ktorých sa najčastejšie vyskytujú u nás. Na oslavu menín si prečítajte alebo rozpovedzte život patróna, pomôdlite sa modlitbu nad ľudom zo svätej omše na sviatky svätých a spoločne odriekajte niektorú zo svojich rodinných modlitieb. Po takomto príspevku k oslave bude mať aj blahoželanie oslávencovi hlbší obsah. Pri zverejňovaní životopisov postupujeme nie podľa liturgického, ale podľa laického, u nás platného kalendára.

9. marca: F r a n t i š k a

Vzorná manželka a matka, Františka Rímska, sa narodila r. 1384 v poprednej patricijskej rodine. Pôvodne chcela ísť do kláštora, ale z vôle otcovej sa vydala za mladého Vavrinca de Ponziani. Manžel jej nebránil v obetavosti pre Božie veci a v starostlivosti o chudobných, ona sa mu odplácala láskou a dobrým vedením domácnosti. Mali šesť detí. Rodinu i služobníctvo vychovávala k hlbokému prežívaniu viery a bedlivo sa starala

aj o ich telesné dobro. Vravievala: "Do nemocnice chodievame o-
šetrovať cudzích chorých, a domácim ľuďom by sme nemali preuka-
zovať skutky telesného a duchovného milosrdenstva?" Je známa aj
jej zásada: "Manželka musí aj modlitbu prerušiť, ak to vyžadujú
domáce povinnosti." Bola v dôvernom styku so svojím anjelom
strážcom, ktorého vidávala a tak bezprostredne prijímala jeho ve-
denie. Pre dievčatá a ženy založila duchovnú družinu so spoloč-
ným životom, ale bez rehoľných sľubov, tzv. oblátky sv. Benedikta.
Po manželovej smrti r. 1437 do družiny vstúpila aj ona a z pokory
vykonávala najnižšie práce. Umrela 9. marca 1440.

12. marca: G r e g o r

Sv. Gregor, jeden zo štyroch veľkých otcov západnej cirkvi
/Ambróz, Augustín, Hieronym/, sa narodil asi r. 540 ako syn rím-
skeho senátora Gordiana a sv. Silvie. Študoval práva, od r. 572
pôsobil ako cisársky prétor v Ríme. Keď mu otec umrel a matka
vstúpila do kláštora, r. 575 majetok sčasti rozdal a sčasti po-
užil na stavbu šiestich kláštorov na Sicílii a jedného v Ríme.
Do rímskeho kláštora vstúpil ako prostý mních. Žil tak prísne, že
si natrvalo podlomil zdravie. Pápež Benedikt I. ho zapojil do
správy cirkvi a jeho nástupca Pelágus II. ho r. 579 vymenoval
za vyslanca v Carihrade. Po siedmich rokoch sa vrátil do Ríma a
stal sa opátom. R. 590 ho zvolili za pápeža. Cirkv riadil, po-
dobne ako rehoľnú komunitu, s pevným prehľadom. Odvrátil pliene-
nie Ríma po vpáde Longobardov, upevnil disciplínu na pápežskom
dvore i v celej cirkvi. Na povznesenie liturgického spevu zozbie-
ral chorálne melódie rozličnej úrovne a jednotne ich upravil v
spevackej škole, ktorú zriadil a ktorá sa stala vzorom ďalších
podobných učilišť. Chorálne melódie sa ako gregoriánsky chorál
rozšírili v celej západnej cirkvi a ešte aj dnes tvoria jadro
jej liturgického spevu. Sv. Gregor bol aj plodný spisovateľ. Z
jeho kníh sú najdôležitejšie Morália, Kniha o pastierskej správe,
Štyri knihy rozpráv. V posledných piatich rokoch života musel
pre chorobu ležať v posteli, no aj tak starostlivo a s prehľadom
spravoval cirkv listami a kázňami, ktoré diktoval písařom.
Umrel 12. marca 607. Pochovaný je v bazilike sv. Petra v Ríme.

19. marca: J o z e f

Sv. Jozef, ženích Panny Márie a Ježišov otec pred zákonom
a verejnou, bol hlava sv. Rodiny, a preto má aj on podiel na
Kristovom vykupiteľskom diele. Bol Dávidovým potomkom. Jeho rod-
ným mestom bol Betlehem v Júdsku, no žil v Galilei v Nazarete,
kde bol tesárom. Tu sa zasnúbil s ušľachtilou devou Máriou. Keď
s prekvapením na nej poznal, že sa stala matkou, chcel potichu
zrušiť snúbenecký zväzok, aby sa Mária mohla vydať za muža, ktorý
podľa ľudského úsudku mal byť otcom čakaneho dieťaťa. Ale Boh
mimoriadnym spôsobom zasíchl, aby sa odstránilo nedorozumenie
a aby Jozef zaujal v dejinách spásy miesto, ktoré mu určila Bo-
žia prozreteľnosť.

Ako to možno vyrozumiť z evanjelií, Jozef bol tichý a väč-
šinou ostával v pozadí. Ale súčasne vedel pohotovo vykonávať, čo
od neho žiadal Boh, hoci spôsob, akým sa dozvedal Božie rozhodnu-
tia, nebol veľmi hmatateľný. Boh mu svoju vôľu zjavoval často
"vo sne", čo boli iste zjavenia zreteľne sa odlišujúce od obyčaj-
ného sna.

Takto Jozef dostal vysvetlenie aj o Máriinom materstve. Pre-
to ju neprepustil, ako zamýšľal, ale si ju ako manželku odviedol
do svojho domu. Keď prišlo z Ríma nariadenie o sčítaní ľudu, kto-
rému sa mali obyvatelia podrobiť v meste svojho rodu, Jozef

odišiel s Máriou do Betlehema, odkiaľ pochádzal Dávidov rod. Tu prišiel čas Máriinho pôrodu, a tak sa Ježiš Kristus narodil, ako predpovedali prorocovia, v Dávidovom meste, i keď pre nepohostinnosť jeho obyvateľov nie v občianskom dome, ale v jaskynnom útulku pre zvieratá. Neskôr sa svätá Rodina predsa len ubytovala v meste, pretože keď sa dieťaťu prišli pokloniť východní mudrci, ako hovorí evanjelium, "vošli do domu" /Mt 1, 25/. Od narodenia, medzitým, pravda, prešiel čas potrebný na vykonanie obradov obriezky a obetovania v jeruzalemskom chráme, možno už niekoľko mesiacov. Keď mudrci odišli, anjel Jozefa znova vo sne vyzval, aby s rodinou utiekol do Egypta, pretože vládca Herodes chce dieťa zabiť. Takýto odchod rodiny do cudziny bol vždy neľahký a vyžadoval čas na prípravu. Jozef však konal operatívne: Vstal, zobudil matku a dieťa a ešte tej noci s nimi odišiel. V týchto časoch sa jednoduchí ľudia pri dlhších cestách, najmä cez púštne kraje, pripájali ku karavánam, aby nezablúdili a boli na ceste bezpeční. Svätá Rodina sotva vyčkávala na vhodnú príležitosť, lebo mala mocného prenasledovateľa. Nevieme, ako išla do Egypta a kde sa tam usadila. Stará kresťanská tradícia udáva - popri iných miestach - osadu Mataryich severovýchodne od Káhiry. Z Egypta sa vrátila po Herodesovej smrti na pokyn anjela. Bolo to niekoľko mesiacov po úteku, najneskôršie dva roky. Jozef sám mienil vrátiť do Júdska, ale keď sa dozvedel, že po Herodesovi tam kraluje jeho syn, násilnícky Archelaus, opäť podľa anjelovej smernice danej vo sne sa usadil v Nazarete.

Poslednú správu o Jozefovi nachádzame v evanjeliu svätého Lukáša v štúti o púti s dvanásťročným Ježišom do jeruzalemského chrámu. Keď chlapec ostal v Jeruzaleme, tak, že to rodičia zbadali až na druhý deň návratu, a keď ho o ďalší deň našli v chráme, Mária prehovorila aj v mene Jozefa: "Tvoj otec a ja sme ťa s úzkosťou hľadali." Ježišova odpoveď prekvapenie starostlivých rodičov dovršila: "Či ste nevedeli, že mám byť v tom, čo je môjho Otca?" Isteže to nevedeli a ani hneď nepochopili túto jeho odpoveď. Mária si ju zaštepila do duše, aby až neskôr porozumela, čo robí Ježiš a čo sa robí s ním. O citoch sv. Jozefa evanjelista mlčí. Iba jednoducho poznamenáva, že sa celá rodina vrátila do Nazareta. Počas osemnástich rokov, do Kristovho verejného vystúpenia, rodina žila životom vidieckeho remeselníka. Ježiš sa zdokonalil v pestúnovom zamestnaní. V týchto rokoch sv. Jozef zrejme aj umrel. Slová evanjelia "Či to nie je tesár, syn Máriin" /Mt 13, 55/ naznačujú, že Ježiš vykonával tesárske remeslo už samostatne, bez pestúna.

Sv. Jozef mal teda privilégium, ktoré nemala ani Ježišova Matka, že totiž mohol umrieť v blízkosti alebo priam v objatí Spasiteľa. Sv. Jozef sa tak lúčil s týmto svetom v ovzduší Božej lásky, a preto ho kresťania oprávnené vzýajú ako patróna dobrej smrti. Cirkev ho uctieva aj ako ochrancu rodín, robotníkov a celej cirkvi.

V liturgii sa okrem sviatku sv. Rodiny /nedeľa po Narodení Pána/ uctieva sv. Jozef osobitným sviatkom 19. marca a pápež Pius XII. r. 1955 deň 1. mája zasvätil liturgickej spomienke sv. Jozefa robotníka.

20. marca: V í t a z o s l a v

Meno je upravený slovenský preklad latinského mena Viktor /victor - víťaz, víťazný/. Životopis sv. Viktora sme zaradili na deň 26. februára, keď sa uvádza v našom občianskom kalendári.

21. marca: B l a h o s l a v

22. marca: B e ň a d i k

Beňadik je zľudovené slovenské znenie latinského mena Benedictus, Benedikt. Blahoslav je uspôsobený slovenský preklad latinského výrazu, ktorý sa stal základom mena: benedicere - blahorečiť.

Beňadik /Benedikt/, zakladateľ rehole benediktínov, sa narodil r. 480 v Taliansku v Nursii /dnes Norcia v Umbrii/. Ako štrnásťročný odišiel na štúdiá do Ríma. Tam bol život ešte poznačený zvyškami pohanskej kultúry a pohanských mravov. Pred skazenosťou, najmä mládeže, sa podľa príkladu sv. Antona utiahol do samoty v neobývanej krajine Subiaco. Tu sa k nemu pripájali žiaci. Pre nich postupne zriadil na okolí švanásť kláštorov a r. 529 aj slávny materský kláštor benediktínskej rehole na vrchu Monte Cassino. Pri stavbe kláštorov boli benediktíni architektmi, staviteľmi, murármi, výtvarníkmi i pomocnými robotníkmi. Pre benediktínske domy vypracoval "regulu", ktorá život v kláštore rozdeľovala medzi prácu doma, v knižniciach, v dielnach, na poliach, v lesoch, a medzi modlitbu, spev žalmov a rozjímania. Všade, kde založili kláštory, prinášali vzdelanie. Na Slovensku bolo pätnásť benediktínskych kláštorov /Zobor, Hronský Beňadik, Skalka pri Trenčíne a i./.

Sv. Beňadik umrel 21. marca 547. Pochovaný je spolu so sestrou sv. Scholastikou v krypte baziliky na Monte Cassino. Život sv. Beňadika a začiatky jeho rehole opísal sv. Gregor Veľký v Štyroch knihách rozpráv.

8. apríl: A l b e r t

Sv. Albert, cirkevný učiteľ, patrón prírodovedcov, pochádza z bavorského Lanningenu pri Dunaji, kde sa narodil v šľachtickom rode r. 1194. V Padove študoval filozofiu a prírodné vedy. Tu vstúpil do dominikánskej rehole. R. 1243 vykonával učiteľský úrad v Kolíne nad Rýnom, kde podporil nadanie svojho žiaka Tomáša Akvinského, potom prednášal na univerzite v Paríži. Za čas bol provinciálom rehole a po niekoľko rokov biskupom v Rezne /Regensburg/. Bol majstrom kresťanskej filozofie. Do teológie presadil grécku filozofickú sústavu Aristotelovu. Okrem mnohých bohovedných kníh napísal aj diela z oblasti fyziky, zemepisu, zoológie, botaniky, astronómie. Za svoj čnostný život a za svoj prínos do vedy sa mu dostalo prímene Veľký. Umrel 15. novembra 1280. Pochovaný je v kostole sv. Andreja v Kolíne nad Rýnom. Pius XI. ho r. 1921 vyhlásil za svätého a za učiteľa cirkvi, Pius XII. r. 1941 za patróna prírodovedcov. V liturgickom kalendári je spomienka sv. Alberta Veľkého 15. novembra.

14. apríla: J u s t í n

Prvý kresťanský filozof. Narodil sa v pohanskej palestínskej rodine v Sicheme v Samárii roku asi 105. Venoval sa vedám a študoval všetky vtedajšie filozofické školy, ale neuspokojila ho ani jedna. Hľadanú pravdu našiel až v kresťanstve. S nadšením ho prijal, študoval a rozširoval. Odobral sa do Ríma a tu zriadil školu kresťanskej múdrosti. Na obranu kresťanov a proti ich prenasledovaniu napísal dve "Apologie kresťanskej viery", ktoré venoval vtedajším rímskym cisárom, prvú Antoniovi Piovi, druhú Markovi Auréliovi /ďavnejšie vyšla aj v českom preklade/. Osud mučeníka neobišiel ani jeho. Udali ho ako kresťana, mučili bičovaním a popravili štátim mečom v Ríme okolo r. 166.

23. apríla: V o j t e c h

Druhý pražský biskup. Narodil sa asi r. 956 v poprednom a mocensky dôležitom českom rode Slavníkovcov. Vyštudoval v Magdeburgu, za knaza ho vysvätil prvý pražský biskup Dětmar, po ktorom nastúpil na čelo pražského biskupstva. No od začiatku narážal na odpor u českých veľmožov i u panovníka Boleslava II., ktorí nesúhlasili s jeho požiadavkami na mravnosť v osobnom živote a s jeho odmietaním násillia pri riešení medzirodových a medzivládnych sporov. Situácia sa tak vyostri-la, že Vojtech odišiel do Ríma, kde ho pápež oslobodil od vyko-návania nevďačného úradu. R. 992 sa Vojtech po prisľuboch zo strany českých stavov vrátil do Prahy. Založil benediktínsky kláštor v Brevnove, neskôr známy pestovaním slovanskej liturgie. Ale čoskoro pre odpor voči nemu musel biskupstvo znova opustiť a žil opäť v rímskom benediktínskom kláštore na Aventíne. Na popud pápeža Gregora V. sa po tretí raz podujel vykonávať sprá-vu pražského biskupstva. No keď sa dozvedel, že v septembri 995 nepriateľskí českí veľmoži vyvraždili celý jeho slavníkovský rod, odišiel na základe pápežovho povolenia do Poľska. Tu pô-sobil ako misionár v severných, ešte pohanských krajocho. Pri misionárskej ceste do susedného Pruska ho v tamojšom pahanskom prostredí 23. apríla 997 zabili. Poľský vladár Boleslav Chrabrý Vojtechovo telo získal a pochoval v poľskom Gniezne. Časť je-ho pozostatkov je aj v Prahe, kam ich preniesol český panov-ník Bretislav ako korisť po vojenskej výprave proti Poľsku r. 1039.

Dva roky po mučeníckej smrti pápež Silvester II. vyhlásil Vojtecha za svätého. Jeho úcta sa rozšírila v Poľsku, Nemecku a nakoniec aj v rodných Čechách. Sv. Vojtecha, ktorý krstil /pravdepodobne skôr birmoval/ sv. Štefana, uhorského kráľa, si uctievalo aj niekdajšie Uhorsko, a osobitne Slovensko. Je-ho meno nesie Spolok sv. Vojtecha, ktorý bol naším najvýznam-nejším katolíckym spolkom.

24. apríla: J u r a j

Sv. Juraj, osobnosť ktorého je opradená mnohými legendami, pochádzal z Kapadócie, z dnešného východného Turecka. Niektoré premene uvádzajú ako krajinu jeho pôvodu Gruzínsko, ktoré ne-sie jeho meno /Georgia, z lat. Georgius/. Podľa starých živo-topisov matka bola Kapadóčanka, otec Peržan. Juraj dostal kresťanskú výchovu a za svoju vieru podstúpil mučenícku smrť. Stalo sa to v období, keď bol vojakom v palestínskej Lydde /Diospolis, dnešný Lod/. Niektorí dejepisci kladú jeho smrť do r. 303, keď zúrilo prenasledovanie kresťanov za cisára Dio-kleciána. Jeho hrob v Lydde sa stal miestom zázračných udalostí a čoskoro cieľom púti. Už v období cisára Konštantína Veľkého /umrel r. 337/ pri hrobe vzniká bazilika, zvyšky ktorej sa za-chovali dodnes. Východná cirkev sv. Juraja uctieva ako "hlavné-ho mučeníka", západná ako vzor odvážnosti a udatnosti. Bol patrónom rytierov, v novšom období je patrónom skautov.

25. apríla: M a r e k

Pôvodca druhého evenjelia, sv. Marek, pochádza zo židov-skej jeruzalemskej rodiny. Pôvodne sa menoval Ján. Pokrstil ho sv. Peter, ktorý ho preto volá /1 Pet 5,13/ svojím synom. Bol spolu s Barnebášom, ktorý mu bol príbuzný, sprievodcom sv. Pavla na jeho prvej apoštolskej ceste. R. 51 sa zúčastnil

na apoštolskom sneme v Jeruzaleme, potom s apoštolom Barnabášom sa vydal na cestu na Cyprus. Neskôr sprevádzal sv. Petra. Podľa kázaní kniežata apoštolov napísal okolo r. 60 najstaršie zo štyroch evanjelií. Neskôr pôsobil v Egypte, kde založil cirkev v Alexandrii. Neďaleko tohto mesta aj za vlády rímskeho cisára Trajana /98 - 117/ umrel ručenickou smrťou. Jeho relikvie v 9. storočí benátski kupci preniesli z Alexandrie do svojho mesta. Tu na jeho úctu postavili kostol. Dnešná monumentálna bazilika sv. Marka pochádza z r. 1063 - 1094.

4. mája: M o n i k a

Matka sv. Augustína, ktorej modlitba priviedla jej blúdiaceho syna k Bohu, sa narodila r. 331 alebo 332 v meste Tagaste v Numídií /oblasť v terajšom severovýchodnom Alžírsku a v severnom Tunisku/. Vydala sa za pohanského muža Patrícia, prchkeho a neraz neverného. Monika trpezlivo a múdro znášala tento svoj prvý kríž. Manžela vždy vedela umierniť, až ho svojou rozvážnosťou a svojimi modlitbami priviedla do kresťanstva; o rok po prijatí krstu umrel /r. 370/. Monika a Patrícus mali dvoch synov a dcéru. Starší Augustín bol mimoriadne nadaný. Umožnili mu štúdiá rétoriky, rečníctva, v Tagaste a v Kartágu. V prostredí, ktoré bolo z veľkej časti pohanské /ani Augustín podľa vtedajšieho zvyku ešte nebol pokrstený/, mladý študent prepadol zmyselnosti a žil v konkubinate s istou ženou, s ktorou mal aj syna. Monika synov spôsob života ťažko znášala. Keď sa Augustín pridal k bludárskej sekte manichejcov, vykázala ho z domu. Ale pritom sa vytrvalo v slzách modlila za neho. Po desiatich rokoch Augustín tajne odcestoval do Ríma a potom do Milána, kde mu ponúkli katedru rétoriky. Monika išla aj s mladším synom za ním. Milosť, ktorú vyprosili pre neho jej vytrvalé modlitby, neostala neúčinná: Pod vplyvom milánskeho biskupa Ambroža sa Augustín vymanil z okruhu manichejcov a r. 387 prijal krst. Obrovský duchovný pokrok, ktorý radikálne a od základu zmenil jeho zmyslenie i jeho spôsob života, naplnil šťastím matkino srdce. Krátko po Augustínovom krste sa vracali domov. Istý čas pobudli v prístavnom meste Ostia, čakajúc na loď, ktorá by ich dopravila do severnej Afriky. Niekoľko dní v Ostii prežila matka s Augustínom v duchovných rozhovoroch. Ich bohaté myšlienky ostali Augustínovi vo vedomí na celý život a Monike boli prípravou na cestu do večnosti. Na piaty deň dostala horúčku a desiateho dňa choroby umrela. Keď sa mladší syn staral, či ju pochovať v Ostii, povedala im: "Pochovajte toto telo kdekoľvek, to nech vás netrápi. Len o jedno vás prosím: Kdekoľvek budete, spomínajte na mňa pri Pánovom oltári."

V predkoncilovom liturgickom kalendári sa sviatok sv. Moniky slávil 4. mája, nový ho zaraďuje na 27. august, na deň pred sviatkom sv. Augustína.

Z á v e r n o d i n n e j s l á v n o s t i

Modlitba zo záverečných obradov sv. omše na sviatky svätých:

Najláskavejší Otče, povzbudzuj kresťanský ľud radosťou z oslavy Tvojich svätých, aby nasledovaním ich príkladu mal s nimi účasť na sláve Vzmŕtvychvstalého Ježiša Krista.

Alebo:

Dobrotivý Otče, ty dávaš svojej cirkvi putujúcej na zemi
svätých ochrancov v nebi, aby za ňu orodovali a jej pomáhali;
nech jej vyprôsia tvoje svetlo a účinnú pomoc, aby túžby všet-
kých veriacich stále smerovali k tebe.

Spoločne sa hovorí Vyznanie viery alebo spieva vhodná
pieseň a prednesie prosba o požehnanie na záver:

Nech nás žehná všemohúci Boh, Otec, i Syn i Duch Svätý.

Amen.

x x x

Modlite sa za uznanie práv rodiny, ako ich vyjedruje
Charta, uverejnená v roku 1983 vo Vatikáne. /Všeobecný úmysel
apoštolátu modlitby pápeža Jána Pavla II. na mesiac marec 1985./

Skupina P /prvoprijímajúci/Ja a moji blížni

Začíname uverejňovať cyklus statí ako pomôcku pre zaujímavý spôsob prípravy dieťaťa na sv. spoveď a prvé sv. prijímanie. Bude požadovať spoluprácu dieťaťa a rodičov, resp. aj iných členov rodiny alebo spoločenstva rodín. Stať pre deti bude dopĺňať "list rodičom", v ktorom títo nájdu potrebné uvedenie do problematiky a čo je hlavné, námety, ako viesť s deťmi dialóg vedúci k objasneniu a osvojeniu si témy. Aby boli rodičia po prebratí cyklu istejší, že dieťa je teoreticky dostatočne pripravené na prijatie oboch sviatostí, v ďalších číslach uverejníme aj otázky, ktoré dávajú deťom pri preskúšaní na farských úradoch.

Praktická poznámka:

Odporúčame, aby si dieťa listy s katechetickými témami zakladalo do samostatného obalu. K nim si môže zakladať aj kreslené alebo vystrihované obrázky a fotografie, najlepšie tiež na listoch papiera formátu A4 /formát našej rozmnoženiny/. Listy odporúčame odpísať, aby sa táto katechetická pomôcka mohla dostať aj do iných rodín.

List 1O láske k blížnemu

Skôr než budeme hovoriť v príprave na sv. spoveď o hriechu a o pokání, musí sa deťom v krátkosti a primeraným spôsobom objasniť kresťanská "životná náuka".

Prvé tri tematické okruhy týkajúce sa pokánia budú sledovať hlavný biblický príkaz: "Milovať budeš Boha a blížneho ako seba samého!" V tomto čísle začneme, nie, ako by sa očakávalo, s problematikou lásky k Bohu, ale s láskou k blížnemu, pretože detskej skúsenosti je to bližšie. Budeme hovoriť o pravidlách ľudského spolunažívania podľa skúseností, ktoré majú deti z okruhu svojej rodiny, zo školskej triedy alebo zo skupiny kamarátov. Najprv pôjde o poznatky, ktoré sú viacmenej bežné. Tým sa vedome vyhneme "prudkému vstupu" do náboženskej problematiky. Dieťa ešte skôr, ako počuje niečo o Božích príkazoch, má zo spolunažívania ľudí vedieť odvodiť, že usporiadané spolužitie nie je možné bez zachovávania určitých pravidiel. Má sa naučiť vidieť zmysel pravidiel a zachovávať také pravidlá, ako sú: vedieť brať ohľad na druhého, robiť radosť, nerobiť hnev, vedieť vypočuť druhého, ochraňovať majetok. Na konci tohto všetkého by mal stáť poznatok, že základným pravidlom pre dobré spolunažívanie je zákon lásky.

Človek potrebuje roky na to, aby zvládol hoci len nedokonale uskutočnenie kroku od svojho JA ku spoločnému MY. Preto je pochopiteľné, že dieťa, aj keď chce byť milé a dobré, upadá do pôvodného egoizmu. Tomu nebude môcť zabrániť ani tento katechetický cyklus. My, dospelí, musíme dieťaťu pri tom krôčik po krôčiku pomáhať.

Mravnému správaniu sa nedá teoreticky naučiť, treba ho cvičiť. Keď niekomu vysvetlíte, aké pohyby má robiť pri plávaní,

ešte sa tým plávať nenaučil. Musí sa ísť s ním do vody a cvičiť. Choďte teda so svojím dieťaťom podľa uvádzaných tém do "vody", v ktorej sa učí ľudskému a kresťanskému správaniu sa. Nebuďte mu len učiteľom, ale aj cvičiteľom! Naučte dieťa dobrému správaniu sa voči iným. Majte pochopenie, aj keď nie všetko beží tak, ako chcete. Na druhej strane si veľa nenamýšľajte, keď sa vám bude dariť. Pouvažujte podľa možnosti každý večer, čo bolo v správaní vášho dieťaťa dobré, čo menej dobré, a ako by sa to dalo robiť lepšie!

Pohovorte si v okruhu rodín o konkrétnych prípadoch zo života /aj vašej rodiny/:

Ako by sa mali správať rodičia pri neposlušnosti detí, pri hádkach medzi súrodencami, pri sebeckom siahaní detí na veci druhých. /Nijaký ostych, nevyzrádzate nič z rodinných tajomstiev; druhí rodičia majú podobné starosti./

Ako by sa mohli deťom /7 - 10 ročným/ sprístupniť požiadavky lásky k blížnemu?

Dieťaťa sa treba pýtať, ktorých ľudí má, resp. nemá rado a prečo? Akých chýb sa dopustilo voči druhým? /Niektoré deti "vidia smietku v oku brata, ale brvno vo svojom nie"; musíme ich preto pomaly viesť k sebapoznaniu ./

Čo ma teší a čo hnevá

Pozrite sa na mňa.
To som ja, keď sa snejem.

/Namaľuj obrázok, na ktorom
sa sneješ, a prilož si ho
k tomuto listu./

To som ja, keď sa hnevám
a plačem.

/Namaľuj obrázok, na ktorom
plačeš, a prilož ho sem./

Teším sa, keď /vymenuj, kedy/
.....
Hnevám sa, keď /vymenuj prípady/
.....
Druhí sa na mňa hnevajú, keď /vymenuj príklady/
.....

Je leto. Denne svieti slnko.
My sa tomu na kúpalisku alebo
pri mori počas prázdnin veľmi
tešíme. V tom istom čase

majú ale poľnohospodári iné
starosti. Pôda je veľmi vy-
sušená, týždne už nepršalo.
Čo bude s úrodou? Ach, to
slnko, keby už prišiel dážď!

Počasiu nerozkážeme, nemôžeme ho
zmeniť. Musíme ho zobrať také,
ako prichádza.

Včera prišiel ocko domov
usmievaný, všetkých nás vy-
bozkával. Neviem, prečo sa
ocko včera tešil, ale takého
ho máme veľmi radi.

Príde však domov niekedy
aj s chmúrnou tvárou. Nič
nehovorí, alebo nás aj vy-
hreší. Vtedy sa už tak ne-
tešíme ...

Ľudia nám môžu urobiť radosť,
ale nás môžu aj zarmútiť.

Moja sestra Alenka má zase
zlú náladu. Hnevá ma, kde len
môže. Naschvál mi rozhádzala
zložené autičko zo skladačky.
Skoro som začal na ňu kričať.
Ale bol som ticho, hoci mi to
bolo veľmi ľúto.

Neskôr mi dala žuvačku.
Zbadala, že ma to potešilo.
Teraz je opäť všetko medzi
nami dobré ...

Hnev prestane, keď sa ľudia
navzájom pomešia a odpustia
si. To nie je ľahké, ale mu-
síme sa tomu učiť. Ježiš nám
ukazuje cestu a dáva nám na to
aj silu.

Patrím do jednej rodiny

Patríme všetci spolu. Máme rovnaké priezvisko. Bývame spolu v jednom byte. Náš byt je v Naša ulica sa menuje Do našej rodiny patrí osôb. Tu je obrázok našej rodiny:

/Prilož fotografiu vašej rodiny/

Kedy je u vás doma najkrajšie? Rozmysli si a napíš jednu vetu: U nás doma je najkrajšie, keď

Žiješ v jednej rodine. Už si zistil, aké je to pekné. Všetci patríte spolu. V JEDNEJ RODINE SI MUSIA VŠETCI NAVZAJOM VYCHÁDZAŤ V ÚSTRETÝ. Otec musí mať pochopenie pre matku, matka pre otca, rodičia pre deti a deti pre rodičov. Čím lepšie ľudia jeden druhého chápu, tým krajšie môžu spolunažívať. Čím pozornejšie počúvaš a poslúchaš rodičov, tým sa im ľahšie o teba stará.

V rodine je od rána do večera veľa práce. Čím si starší, tým viac môžeš svojim rodičom pomáhať. Pomáhať im je dôležitejšie, ako sa hrať. KTO RÁD POMÁHA, ROBÍ ŽIVOT INÝM ĽAHŠÍ.

Vo vašej rodine sú niektoré veci spoločné: stôl, stoličky, riad, televízor. Každý má ale aj svoje vlastné veci: ty máš svoje hračky, knihy, mamička má svoje šaty, otecko svoje hodinky. Kde ľudia spolu žijú, tam sa musia aj starať o svoje veci.

NEVIDITEĽNÁ SILA drží ľudí jednej rodiny pospolu: je to LÁSKA.

Boh hovorí: Máš si ctíť svojho otca a matku.
Svojich rodičov ľúbime, a preto im radi pomáhame
a poslúchame ich.

Modlitba detí za svojich rodičov.

Pane, ďakujem ti za svojich rodičov.
Milujú ma a starajú sa o mňa.
Daj im zdravie, urob ich šťastnými a všetkých nás spoločne
žehnaj.

Podčiarkni farebnou ceruzou jednu z nasledujúcich desiatich viet, ktorá sa ti najlepšie pozdáva.

U nás doma je pekne,
... keď otec hlasno kričí
... keď nám mama číta rozprávku
... keď spolu pozeráme televíziu
... keď sa sám hrá
... keď pomáham utierať riad
... keď musím ísť nakupovať
... keď príde návšteva
... keď v nedeľu spolu obedujeme
... keď sa otecko so mnou hrá
... keď sa hrám spolu so súrodencami

Na tomto mieste môžeš nalepiť niektoré fotografie zo života vašej rodiny /svadba tvojich rodičov, váš byt, snímka z tvojich narodenín, podobizne starých rodičov/.

3.

Žijem aj s inými ľuďmi

Bývame v obytnom dome. Koľko rodín býva vo vašom dome?

/Prilož obrázok, na ktorom si nakreslil váš dom./

Deti z nášho a zo susedných domov sa spolu hrajú. S kým sa najradšej hrávaš?

/Napíš krstné meno:

.....
/Prilož obrázok ihriska, kde sa chodíš hrať./

V škole patriš do jednej triedy. Koľko chlapcov a dievčat chodí do vašej triedy? Koho máš vo vašej triede najradšej?

/Nakresli vašu školu./

Ako kresťan patriš aj do farského spoločenstva. O tom sa dozvieš viac neskôr.

Kde spolu žijú viacerí ľudia, nejde to bez zachovávania poriadku. To platí aj pre život rodiny. V spoločenstve ľudí musí byť ohľad jeden na druhého. Ježiš hovorí: "Všetko, čo chcete, aby iní robili vám, robte aj vy im". Každá hra má svoje pravidlá. V každom dome je vyvesený domový poriadok, v škole platí školský poriadok, na ulici platia dopravné predpisy. V každom štáte platia zákony, v ktorých sú vymedzené práva a povinnosti občanov.

Kto zachováva Boží poriadok, napomáha pokojnému a spravodlivému životu. Základné pravidlá si môže každý človek nájsť sám v sebe. BOH ICH VLOŽIL DO SRDCA ČLOVEKA A POTVRDIL ICH SVOJIMI PRIKÁZANIAMÍ. Najdôležitejšie sú: Uti svojho otca i matku. Nezabiješ. Nesmieš porušiť manželský zväzok. Nesmieš krádať a klamať.

Boh hovorí: Miluj bližného ako seba samého.

Milujeme svojich blízkych. Preto iným ľuďom robíme dobro a pomáhame im.

Nájdi niektoré príslovia, v ktorých sa o tomto hovorí a napíš ich sem:

.....
.....

Jablone.

Jeden starý muž zasadil malé jablonky. Veľa ľudí sa snialo a hovorilo mu: "Prečo sadiš tie stromy? Prejde veľa rokov, kým dajú ovocie, a ty sám z nich už nebudeš môcť jesť." Tu starček odpovedal: "Ja z nich už jesť nebudem. Ale keď po rokoch budú z týchto stromov jesť jablká iní, budú mi za to vďační."

/Namaľuj obrázky všetkých, s ktorými

žiješ spolu doma, a prilož si ich sem./

Napíš, o čo by si chcel pre každého z nich poprosiť Pána Ježiša.

.....
.....
.....

Skupina Š /študujúca mládež/

O ateizme

V nasledujúcej časti, určenej predovšetkým študujúcej mládeži, sa budeme zaoberať témou historického popierania Boha. Je to problém, ktorý sa v našich školách predkladá skreslene a jednostranne.

Naším cieľom je aspoň trochu pomôcť osvetliť túto problematiku a ponúknuť protiargumenty. Podrobnejšie sa budeme venovať najmä materializmu.

Najprv v hrubej schéme uvádzame informácie o hlavných filozofických smeroch a o ich predstaviteľoch, ktorí sa pokúšali pomocou vedeckých prostriedkov poprieť existenciu Boha ako takého, alebo aspoň Boha v ponímaní kresťanskom. /Prehľad nie je, samozrejme, úplný, ale poskytuje celkovú orientáciu./

A. Ateizmus v mene jednotlivca /individuá/

- I. Ateizmus v mene pravej ľudskosti /humanity/: LUDWIG FEUERBACH
- II. Ateizmus v mene svojprávnosti človeka /psychoanalytický ateizmus/: SIGMUND FREUD, ALFRED ADLER
- III. Ateizmus v mene budúceho nadčloveka: nihilizmus /zborenie doterajších hodnôt/: FRIEDRICH NIETZSCHE
- IV. Ateizmus v mene ľudskej slobody-existencializmus: JEAN PAUL SARTRE, ALBERT CAMUS

B. Ateizmus v mene kolektívu /=ľudskej spoločnosti/:

- I. Klasický marxizmus: KAROL MARX, FRIEDRICH ENGELS, V.I. LENIN
- II. Neomarxizmus:
 1. Nová ľavica v Európe: RUDI DUTSCHKE, LESZEK KOLAKOWSKI, ADAM SCHAFF, MILAN MACHOVEC
 2. Ateizmus v mene novej nádeje v budúcnosť ľudstva: ERNST BLOCH, ROGER GARAUDY

C. Ateizmus v mene autonómie vedy:

- I. Klasický pozitivizmus: AUGUST COMTE, DAVID DURKHEIM
- II. Neopozitivizmus
 1. Viedenská škola: RUDOLF CARNAP, LUDWIG WITTGENSTEIN
 2. Anglický neompirizmus: BERTRAND RUSSEL, ALFRED AYER, ANTONY FLEW
- III. Evolučný humanizmus: JULIAN SORELL HUXLEY

D. "Kresťanský" ateizmus /tzv. "teológia mŕtveho Boha"/:

HARVEY COX, DOROTA SOLLE

K týmto filozofickým formám ateizmu sa pridružujú ešte dve nefilozofické formy:

E. Ateizmus dnešných profánnych vied

F. Praktický ateizmus /život, akoby Boha nebolo/

Z uvedeného vidno, že problematika ateizmu je pomerne široká, hoci v našich školách sa prednáša väčšinou iba jeho časť uvádzaná v B/I, a v A/I tejto schémy. V ďalších číslach sa budeme niektorými vybranými časťami schémy zaoberať podrobnejšie, pričom ich budeme charakterizovať a podrobíme ich konkrétnej kritike.

Teraz sa sústreďíme na argumenty, ktoré sa týkajú všeobecnej kritiky ateizmu.

1. Nedokázateľnosť ateizmu.

- a/ Argumenty ateistov stačia na to, aby urobili existenciu Boha otáznou, ale nie na to, aby dokázali jeho neexistovanie.
- b/ Všetci ateisti Bohu predpisujú, aký by mal byť, keby bol. Urobili si ho takto objektom svojho myslenia a ignorujú možnosť, že Boh, ak existuje, môže byť celkom iný, a nemusí sa vtiesnať do nijakej schémy ľudského myslenia. Základný omyl všetkých ateistov spočíva v tom, že vyhlasujú neexistenciu Boha, pretože ho nemôžu pochopiť svojím rozumom.
- c/ Proroctvá viacerých ateistov 19. storočia o blízkom konci každého náboženstva /Feuerbach, Marx, Nietzsche/ sa rovnako nepotvrdili, ako aj dodnes chýba dôkaz, že Boh je iba predstava ľudí, ich prianí a strachu /Feuerbach, Marx, Freud/.

2. Ateizmus je tiež vierou v nedokázateľné dogmy.

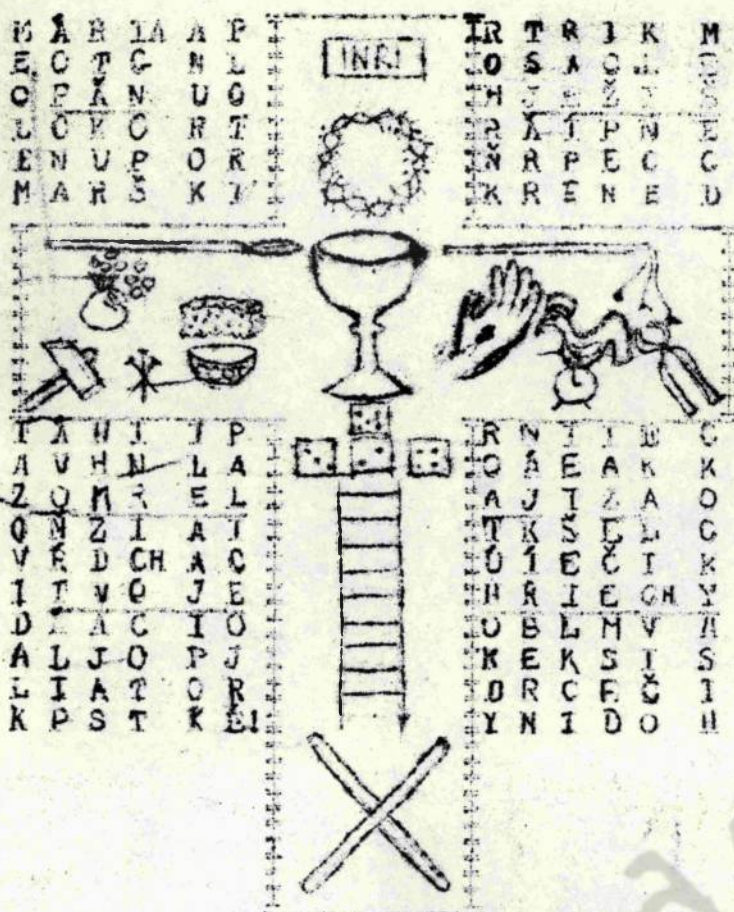
- a/ Každý ateistický systém považuje nejakú časť empirickej skutočnosti /empíria=skúsenosť/ za absolútnu; tým práve empiričnosť prekračuje. Napriek tomu pokladá vzniknuté základné tvrdenia /dogmy/ za bezchybné a akoby dokázané pravdy. Napr.:
FEUERBACH: Človek je najvyššie jestvujúce bytie /Homo homini deus-humanistický ateizmus/.
MARX: Hmota je večná a na nej postavený vývoj ľudskej spoločnosti a hospodárstva sa riadi podľa vedeckých zákonov /sociologický ateizmus/.
FREUD: Psychoanalýza robí človeka samostatným, slobodným a šťastným /psychoanalytický ateizmus/.
- b/ Takýmito nedokázateľnými dogmami vydáva sa ateizmus sám podozreniu projekcie: Nebolo želanie odstrániť Boha a presadiť vlastné učenie príčinou toho, že sa ateisti/kvôli slabostiam svojich vlastných tvrdení, stali nevidiacimi, a tak nevideli alebo nechceli vidieť vlastné prekročenie hranice rozumového chápania?

3. Prínos ateizmu:

- a/ Kresťanstvo existenciou ateizmu dostalo nový podnet na sebakritickosť, a na prehĺbenie tradičného obrazu Boha. Tento pokrok v poznaní Boha nám pomáha brániť sa proti jeho kritike zo strany ateistov.
- b/ Prehĺbenie lásky k blížnemu; veriaci nesmú ani jedného ateistu odsudzovať, pretože:
 - ba/ Filozofia a prírodné vedy posledných storočí zozbierali toľko materiálu proti viere a náboženstvu, že človek našej doby sa môže ľahko dať zmýliť a tak dospieť k ateizmu.
 - bb/ Mnohým ateistom sa nemôže ani vytýkať, že konajú proti svojmu svedomiu, pretože veľakrát je ich ateizmus iba zahataná, nenaplnená túžba po pravej viere.
- c/ Teizmus /viera v Boha/ a ateizmus priniesli sebe a aj celému ľudstvu dobro i zlo:
 - ca/ Oba systémy majú zásluhy o pokrok ľudstva.
/Kresťanstvo: zrušenie otroctva, zrovnoprávnenie ženy, šírenie osvety a vzdelanosti, zlepšenie medziľudských vzťahov...
Ateizmus: rozvoj prírodných vied, pozdvihnutie hmotného blahobytu/

- cb/ Oba systémy sú historicky zatažené: Zneužili svoju moc, keď boli niekde v prevahe. Preto sú mučeníci tak za kresťanstvo, ako aj za ateizmus. Na strane kresťanov stojí veľký zástup mučeníkov: mučeníci z prenasledovania kresťanov v prvých troch storočiach; svätý biskup Thomas Becket /1118-1170/, ktorý bol zavraždený vo svojej katedrále za panovania Henricha II.; knazi a laici mučení za obranu príslušnosti ku Rímskokatolíckej cirkvi v rokoch 1947-1982 v Číne; viacerí naši biskupi, knazi, rehoľníci i laici, ktorí zomreli následkom prenasledovania cirkvi u nás /najmä v päťdesiatych rokoch/. Príklad mučeníctva za ateizmus: Reformátor Johann Calvin dal r. 1553 v Ženeve upáliť ako ateistu lekára Michala Serveta.
- cc/ Teizmus i ateizmus požadujú odvahu k rozhodnutiam; nerozhodnutí sú agnostici. Veriaci i ateisti musia mať odvahu plávať proti prúdu, ako na jednej strane napr. francúzski osvietenci 18. storočia, alebo páter Maximilián Kolbe v koncentračnom tábore, a veriaci v našich súčasných pomeroch na strane druhej.

BOŽSKÉ SRDCE, BUĎ S NAMI,
KRÁĽUJ, PANUJ NAD NAMI,
NECH SA V NAŠEJ RODINE
ŽIVOT VIERY ROZVINIE

OSEMSMEROVKA

Milí priatelia!

Osemsmerovka je jeden druh hlavolamu, ktorý môžeme nazvať v istom zmysle inverzným /opačným/ hlavolanom ku križovke, ktorú zaiste všetci dobre poznáte. Kým v križovke podľa daného textu prázdnu tabuľku dopĺňame a na vyznačenom mieste nájdeme tajničku, tak v osemsmerovke podľa textu vyplnenú obdĺžnikovú tabuľku vyčiarujeme v smere vodorovnom - zľava doprava alebo opačne; v smere zvislom - zhora dolu alebo opačne; rovnobežne s hociktorou uhlopriečkou obdĺžnika - opäť v oboch smeroch. Spolu máme možnosť tabuľku vyčiarovať v ôsmich smeroch /odtiaľ názov hlavolamu/.

Nevyškrtnuté písmená tabuľky nám odhalia /samozrejme iba pri správnom vyčiarovaní/ tajničku osemsmerovky.

V predloženej osemsmerovke tajnička pozostáva zo 44 písmen v šestnástich riadkoch a je pokračovaním podčiarknutého textu v tabuľke.

Veľa radosti pri lúštení.

Úlohy

1. Vyčiarň v tabuľke názvy devätnástich vecí z obrázka!
2. Vyčiarň odpovede na nasledujúce otázky:

Kto vyniesol rozsudok smrti nad Ježišom? Ako sa volá žena a apoštol spod križa? Koľko bolo hodín, keď Ježiš zomieral? Čo sa vtedy stalo so slnkom? Čo sa na dvoje roztrhlo v chráme? Čo Ježiš vtedy zvolal na križi: "...,,lana sabachtani?" /To znamená: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? Mt 27,46/. Kto bol ukrižovaný spolu s Ježišom? Kto sa obetoval z lásky za nás, aby nás vykúpil? Tým sa splnilo i Simeonovo proroctvo, keď povedal Márii: "A tvoju vlastnú dušu prenikne....!" Lk 2,35.

POĎAKOVANIE

Ďakujeme všetkým čitateľom, ktorí venovali pozornosť prvému číslu nášho spoločného časopisu. Zvlášť ďakujeme tým, od ktorých sme dostali pripomienky, ohlasy a kritiku.

Prosíme o ďalšiu konštruktívnu spoluprácu.